

Шановні колеги!

Завершено третій рік діяльності Держфінмоніторингу України.

2005 рік став знаковим роком для Державного комітету фінансового моніторингу України. Держфінмоніторинг України від 1 січня 2005 року набув статусу центрального органу виконавчої влади, залишивши за собою повноваження органу виконавчої влади з питань фінансового моніторингу.

Відтак, у новому статусі Держфінмоніторинг України продовжував виконувати свої основні завдання, зокрема, ведення активного процесу відслідкування можливих фактів відмивання коштів та фінансування тероризму.

В цьому звіті відображено результати діяльності Держфінмоніторингу України (підрозділу фінансової розвідки) протягом 2005 року. Ми отримуємо від різних фінансових посередників (банківської, страхової сфери, сфери цінних паперів тощо) інформацію про фінансові операції, які згідно із законодавством підлягають фінансовому моніторингу.

Dear colleagues!

The third year of activity of SCFM of Ukraine is over.

Year 2005 became the significant year for the State Committee of Financial Monitoring of Ukraine. On January 1, 2005 SCFM of Ukraine acquired the status of the central agency of executive power, keeping the authorities of the executive power agency in the sphere of financial monitoring.

Thus, SCFM of Ukraine with new status continued to perform its basic tasks, namely, active process of tracing possible facts of money laundering and terrorist financing.

This report highlights the results of activity of SCFM of Ukraine (Financial Intelligence Unit) during 2005. We receive financial transactions reports which according to the legislation are subject to financial monitoring from different financial intermediaries (banking, insurance, securities etc).

Специфіка роботи підрозділу фінансової розвідки полягає в дослідженні фінансових операцій на предмет належності до відмивання та/або фінансування тероризму. Отож, Держфінмоніторинг України досліджує операції на наявність задіяних в них злочинних активів. Як правило, операції з "відмивання" знаходяться в межах правового поля, і є звичайними фінансовими операціями, проблема ж полягає в можливості кримінального походження коштів.

Процес легалізації брудних коштів часто є досить складною розгалуженою схемою "обороту" грошей, внаслідок якого приховується істинне походження капіталів. Тому дуже важливим у сфері запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, і фінансуванню тероризму є процес налагодження взаємодії між різними органами влади в державі та за її кордонами.

Ми відкриті до співробітництва з відповідними державними органами, які функціонують в сфері протидії відмиванню злочинних коштів та фінансуванню тероризму, як в Україні, так і за її межами. Держфінмоніторинг України налагодив конструктивну співпрацю з підрозділами фінансових розвідок багатьох держав світу.

Сьогодні дуже важливим є обмін знаннями та вміннями у сфері протидії відмиванню коштів, адже типові схеми відмивання коштів різних країн, методи їх виявлення та протидії не можуть мати меж і кордонів, а тому досвід, набутий кожною із держав та переданий іншим країнам, сприятиме успішній боротьбі з новими викликами та загрозами.

**Голова Державного комітету
фінансового моніторингу України**

Сергій Гуржій

The specifics of FIU's work is the check-up of financial transactions with the view of their relation to money laundering and/or terrorist financing. Thus, SCFM of Ukraine analyses transactions in view of the possible criminal funds there. As a rule, ML-related transactions comply with the law and are usual financial operations, the problem is in possible criminal origin of the funds.

The process of money laundering is often very complicated branched scheme of money circulation and as a result the true origin of funds is hidden. Therefore, the process of cooperation between different authorities inside the state and abroad is very important to prevent and counteract the money laundering and terrorist financing.

We are open to cooperation with appropriate state agencies that act in the AML/CFT area, both in Ukraine and abroad. SCFM of Ukraine established constructive cooperation with Financial Intelligence Units of many countries.

Nowadays the exchange of AML/CFT knowledge and skills is very important, because typical schemes of money laundering in different countries, methods of their detection and counteraction cannot have limits and borders, that's why, experience of every country shared with other countries will promote effective combating new challenges and threats.

**Head of the State Committee
for Financial Monitoring
of Ukraine**

Serhiy Hurzhiy

Передмова

1. Про Держфінмоніторинг України	6
1.1. Статус Держфінмоніторингу України	6
1.2. Структурне та кадрове забезпечення	6
1.3. Фінансування	8
1.4. Зв'язки з громадськістю	12
2. Розвиток законодавчої бази з питань протидії відмиванню коштів	18
3. Статистика отриманих повідомлень	28
3.1. Загальна динаміка отриманих повідомлень	28
3.2. Динаміка отриманих повідомлень в розрізі суб'єктів державного фінансового моніторингу	30
4. Аналітична діяльність	38
4.1. Процес аналізу	38
4.2. Схеми "відмивання"	44
4.3. Типології	56
5. Узагальнені матеріали	58
5.1. Розгляд правоохоронними органами узагальнених матеріалів	58
5.2. Приклад вироку суду	66
6. Розвиток інформаційних систем	70
6.1. Розвиток ІАС Держфінмоніторингу України	70
6.2. Розвиток ЄІС	70
6.3. Створення захищеної мультисервісної автоматизованої корпоративної системи ФінНет	74
7. Міжвідомча взаємодія	80
7.1. Взаємовідносини з регуляторами та іншими державними органами	80
7.2. Координація дій суб'єктів фінансового моніторингу	84
7.3. Діяльність міжвідомчої робочої групи	84
7.4. Методичне забезпечення, навчання суб'єктів фінансового моніторингу	86
7.4.1. Навчально-методичний центр	90
8. Міжнародна взаємодія	94
8.1. Робота з міжнародними організаціями	94
8.1.1. Співробітництво з FATF	96
8.1.2. Співробітництво з Егмонтською Групою	96
8.1.3. Співробітництво з Радою Європи / Європейською Комісією	98
8.1.4. Співробітництво з Євразійською групою	104
8.1.5. Інші міжнародні заходи	106
8.1.5.1 Надання технічної допомоги іншим ПФР	110
8.2. Обмін інформацією з ПФР	110
9. Плани на 2006 рік, перспективи розвитку	114
Перелік скорочень	116

1. Про Держфінмоніторинг України

1.1. Статус Держфінмоніторингу України

З 1 січня 2005 року Держфінмоніторинг України набув статусу центрального органу виконавчої влади зі спеціальним статусом¹.

Завдяки зміні статусу Держфінмоніторингу України, як підрозділу фінансової розвідки (ПФР) України, забезпечено максимальну незалежність у прийнятті рішень.

Функції Держфінмоніторингу України залишилися без змін:

- участь у реалізації державної політики у сфері запобігання та протидії легалізації злочинних коштів і фінансуванню тероризму;
- збирання, оброблення та аналіз інформації про фінансові операції, що підлягають фінансовому моніторингу;
- створення та забезпечення функціонування єдиної державної інформаційної системи (ЄІС) у сфері запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, і фінансуванню тероризму;
- налагодження співробітництва, взаємодії та інформаційного обміну з органами державної влади, компетентними органами іноземних держав та міжнародними організаціями в зазначеній сфері;
- забезпечення в установленому порядку представництва України в міжнародних організаціях з питань запобігання та протидії відмиванню коштів і фінансуванню тероризму.

1.2. Структурне та кадрове забезпечення

На 1 січня 2005 року штатна чисельність ПФР України становила 338 осіб, у тому числі 164 - в регіонах.

У травні на виконання вимог постанови Кабінету Міністрів України від 12 березня 2005 року № 179 "Про упорядкування структури апарату центральних органів виконавчої влади, їх територіальних підрозділів та місцевих державних адміністрацій" змінилась структура Держфінмоніторингу, а у червні цього ж року - штатний розпис. (Штатна чисельність ПФР України залишилась без змін).

¹ Відповідно до Закону України "Про внесення зміни до статті 4 Закону України "Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом" від 18 травня 2004 року та Указу Президента України від 28 вересня 2004 року №1144/2004.

Станом на 1 січня 2005 року в ПФР України працювало 90 осіб.

Протягом звітного року кількість працівників збільшилась вдвічі, на 1 січня 2006 року - 191 особа (з них: 155 - в апараті, 36 - в регіонах). Середній вік працівників - 35 років.

В Держфінмоніторингу працює 117 чоловіків та 74 жінки. Серед керівного складу 19 жінок.

Кадровий склад Держфінмоніторингу України сформовано з висококваліфікованих спеціалістів, всі мають вищу освіту. Переважна більшість - економічну.

П'ять керівників Держфінмоніторингу та три керівника самостійних структурних підрозділів мають державні нагороди та почесні звання "Заслужений" (двоє - "Заслужений економіст України", один - "Заслужений юрист України", шість осіб мають ордени "За заслуги" III ступеня, медалі "За бездоганну службу" III ступеня та "За працю і звитягу").

Призначення осіб для роботи в Держфінмоніторингу здійснюється шляхом конкурсного відбору відповідно до Положення про проведення конкурсу.

Інформація про конкурс та його умови друкується в засобах масової інформації та розміщується на Веб-сайті Держфінмоніторингу України.

У 2005 році в Держфінмоніторингу проведено 8 засідань конкурсної комісії на заміщення вакантних посад держслужбовців, у конкурсі взяли участь 142 особи, за результатами конкурсу було призначено 110 осіб, переведені на вищі посади 13 держслужбовців Комітету.

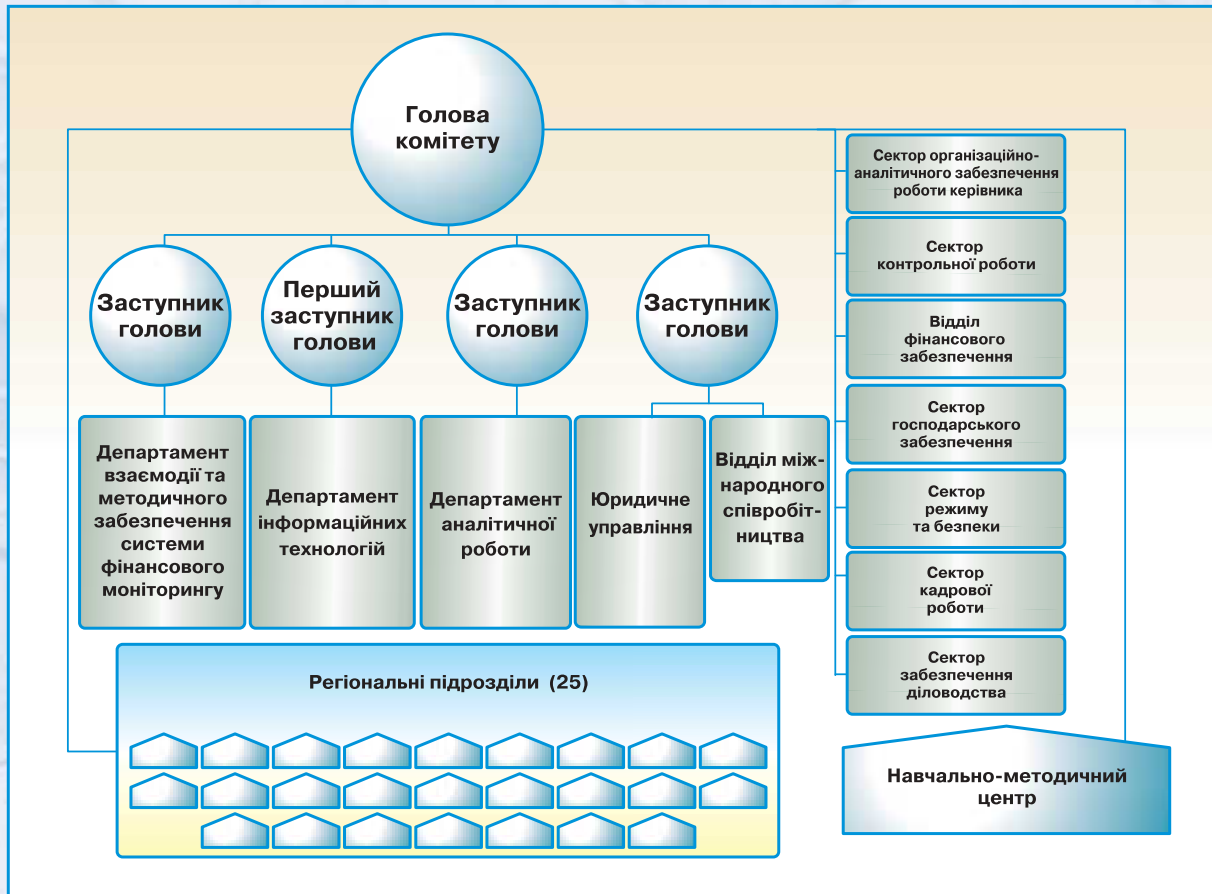
З метою набуття практичного досвіду, перевірки професійного рівня, а також для просування по службі в Держфінмоніторингу проводиться стажування держслужбовців, за підсумками якого 38 працівників Комітету були переведені на вищі посади.

1.3. Фінансування

Фінансування видатків Держфінмоніторингу України в 2005 році здійснювалося Міністерством фінансів України з державного бюджету в межах затверджених бюджетних асигнувань, передбачених кошторисом.

У 2005 році, згідно із затвердженим кошторисом Держфінмоніторингу України, з державного бюджету було виділено асигнування в сумі 40 582,6 тис. грн., які були використані на:

- виплату заробітної плати та нарахувань на неї - 7 904,2 тис. грн.;
- оплату комунальних послуг та енергоносіїв - 57,4 тис. грн.;

- оплату видатків, пов'язаних зі створенням ЄІС - 4 712,1 тис. грн., (в т.ч. придбання та оновлення програмних продуктів - 1 415,5 тис. грн. придбання обладнання - 1 458,2 тис. грн.);
- створення та утримання навчально-методичного центру перепідготовки та підвищення кваліфікації спеціалістів з питань фінансового моніторингу в сфері боротьби з легалізацією (відмиванням) доходів, одержаних злочинним шляхом, і фінансуванню тероризму - 232,3 тис. грн.
- інші видатки для забезпечення діяльності та функціонування інформаційно-аналітичної системи Держфінмоніторингу України - 5 061,2 тис. грн.;
- видатки на здійснення капітального ремонту будинку, в якому Держфінмоніторинг України розмістився з кінця 2005 року - 22 615,4 тис. грн.

Будинок Державного комітету фінансового моніторингу України

1.4. Зв'язки з громадськістю

З метою створення додаткових умов для реалізації конституційних прав громадян на інформацію, участь в управлінні державними справами Держфінмоніторинг України започаткував та продовжує активний діалог із громадськістю.

Для забезпечення проведення консультацій з громадськістю з питань формування та реалізації державної політики в сфері запобігання та протидії легалізації (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом, та фінансуванню тероризму Держфінмоніторингом України створюється Громадська колегія при Голові Держфінмоніторингу України².

Продовжуючи практику винесення на розгляд громадськості, врахування суспільної думки при формуванні, а також реалізації планів роботи Держфінмоніторингу України, було розміщено проекти Планів роботи Держфінмоніторингу України, зокрема, на

---

² Указ Президента України від 31 липня 2004 року №854/2004 та постанови КМУ від 15 жовтня 2004 р. №1378, і від 18 травня 2005 р. №356 "Про додаткові заходи щодо залучення громадян до участі в управлінні державними справами"

2006 рік, а також поквартально на 2005 та 2006 роки на офіційному Веб-сайті (електронна адреса: www.sdfm.gov.ua рубрика "Про комітет" підрубрика "Плани діяльності" підрубрика "Суспільна думка").

Протягом місяця від дати розміщення до відповідних проектів Планів роботи Держфінмоніторингу України від громадськості надходили пропозиції щодо їх вдосконалення, які були враховані в планах роботи Комітету.

На сьогодні Держфінмоніторингом України розроблено механізм врахування суспільної думки та обговорення планів роботи Комітету із представниками Громадської колегії³.

З метою з'ясування громадської думки щодо діяльності органів виконавчої влади, Держфінмоніторинг України проводить систематичні опитування громадськості шляхом розміщення анкети на офіційному Веб - сайті Держфінмоніторингу України (підрозділ "Громадська думка" розділ "Зв'язки з громадськістю")⁴.

³ Наказ Держфінмоніторингу України від 29 листопада 2005 року №229 "Про порядок планування роботи Держфінмоніторингу України та складання звітів про проведену роботу".

⁴ Пункт 5 доручення Кабінету Міністрів України від 24 вересня 2005 року №48164/1/1-05 до статті 5 Указу Президента України від 15.09.05 року №1276/2005 "Про забезпечення громадськості у формуванні та реалізації державної політики"

Громадяни нашої держави мають можливість відвідати Веб - сайт Державного комітету фінансового моніторингу України та висловити свою думку, заповнивши відповідні графи анкети - опитувальника.

Опитування проводяться із жовтня 2005 року та періодично систематизуються та узагальнюються.

На сайті Держфінмоніторингу України розміщено рубрику "Зв'язки з громадськістю", підрубриками якої є "Громадська колегія", "Розклад прийому громадян", "Розклад телефонного зв'язку", функціонування яких забезпечує двосторонній зв'язок та врахування суспільної думки між Держфінмоніторингом України та громадськістю.

Рубрика сайту "Запитання-відповіді" дозволяє в інтерактивному режимі забезпечити спілкування фахівців із пересічними громадянами, громадськими організаціями, суб'єктами фінансового моніторингу, правоохоронними органами, а також всіма, хто причетний до питань протидії відмиванню брудних коштів та фінансуванню тероризму в Україні.

З метою отримання та врахування суспільної думки при формуванні та реалізації державної політики в сфері протидії відмиванню брудних коштів та фінансуванню тероризму, а також розбудови сталої системи фінансового моніторингу України, проекти регуляторних актів, які розробляються Державним комітетом фінансового моніторингу України, в установленому порядку розміщуються у відповідній рубриці на Веб-сайті.

В листопаді 2005 року Держфінмоніторинг України у м. Львів провів круглий стіл на тему: "Вдосконалення нормативно-правового забезпечення національної системи боротьби з легалізацією (відмиванням) доходів, одержаних злочинним шляхом". Метою круглого столу було налагодження ефективних механізмів партнерства з інститутами громадянського суспільства та забезпечення участі громадськості у реалізації державної політики.⁵

Зокрема, обговорювались питання щодо дистанційного навчання спеціалістів з питань фінансового моніторингу, подальше інформування громадськості про діяльність Держфінмоніторингу через ЗМІ та інші питання у цій сфері.

⁵ Указ Президента України від 15.09.05 №1276/05 "Про забезпечення участі громадськості у формуванні та реалізації державної політики".

2. Розвиток законодавчої бази з питань протидії відмиванню коштів

Протягом 2005 року Держфінмониторингом України було проведено активну роботу з удосконалення нормативно-правової бази, якою регулюються правовідносини в сфері боротьби з відмиванням коштів та фінансуванням тероризму, зокрема щодо здійснення фінансового моніторингу суб'єктами первинного фінансового моніторингу.

Протягом звітного року було прийнято з питань фінансового моніторингу 1 закон, 1 спільну постанову Кабінету Міністрів України та Національного банку України, 2 постанови та 3 розпорядження Кабінету Міністрів України, 1 постанова Правління Національного банку України, 1 постанову Пленуму Верховного Суду України, 13 наказів Держфінмоніторингу України та розроблено 2 проекти законодавчих актів⁶. Серед основних нормативно-правових актів наступні:

• Січень

31 січня 2005 року за № 35/6 Державним комітетом фінансового моніторингу України та Генеральною прокуратурою України прийнято спільний наказ "Про внесення змін та доповнень до Порядку надання Держфінмониторингом Генеральній прокуратурі України узагальнених матеріалів щодо фінансових операцій, які можуть бути пов'язані з легалізацією (відмиванням) доходів або фінансуванням тероризму, та отримання інформації про хід їх опрацювання", яким удосконалюється порядок надання узагальнених матеріалів Генеральній прокуратурі України.

• Березень

На початку березня 2005 року Держфінмониторингом України розроблений, погоджений із зацікавленими органами та схвалений Кабінетом Міністрів України проект Закону України "Про внесення змін до деяких законодавчих актів України з питань запобігання легалізації (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом, та фінансування тероризму", який зареєстрований у Верховній Раді України 14 березня 2005 року за № 7180.

⁶ Загалом в 2005 році з питань основної діяльності Держфінмониторингом України було видано 257 наказів та 107 розпоряджень.

2 березня 2005 року Кабінетом Міністрів України видано розпорядження № 48 "Про внесення зміни у додаток до розпорядження Кабінету Міністрів України від 17 липня 2003 р. № 419". Цим розпорядженням, відповідно до рішення FATF, з переліку країн (територій), які не беруть участі в міжнародному співробітництві у сфері запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, та фінансуванню тероризму, виключено Індонезію, Острови Кука та Філіппіни.

Наказом Держфінмоніторингу України від 31 березня 2005 року № 82 затверджено Довідник кодів помилок щодо проходження автоматичного логічно-семантичного контролю повідомлень про фінансові операції від банківських установ, що надходять засобами електронної пошти Національного банку України.

• Квітень

5 квітня 2005 року Пленумом Верховного Суду України прийнято постанову № 5 "Про практику застосування судами законодавства про кримінальну відповідальність за легалізацію (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом".

15 квітня 2005 року за № 97/262 Державним комітетом фінансового моніторингу України та Міністерством внутрішніх справ України прийнято спільний наказ "Про внесення змін та доповнень до Порядку надання Держфінмоніторингом МВС України узагальнених матеріалів щодо фінансових операцій, які можуть бути пов'язані з легалізацією (відмиванням) доходів або фінансуванням тероризму, та отримання інформації про хід їх опрацювання", яким удосконалюється порядок надання узагальнених матеріалів Міністерству внутрішніх справ України.

• Травень

У зв'язку із відхиленням 18 травня 2005 року законопроекту № 7180 Держфінмоніторингом України розроблений новий проект Закону України "Про внесення змін до Закону України "Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом", який 2 вересня 2005 року поданий до Верховної Ради України, де зареєстрований за № 8066.

З метою вдосконалення надання Держфінмоніторингу України інформації про фінансові операції суб'єктами первинного фінансового моніторингу 16 травня 2005 року наказом Держфінмоніторингу України № 112 внесено зміни до наказу Держфінмоніторингу від 13.05.2003 року № 48 "Про затвердження деяких форм обліку та подання інформації, пов'язаної із здійсненням фінансового моніторингу, та Інструкції щодо їх заповнення".

11 травня 2005 року за № 107/171 Державним комітетом фінансового моніторингу України та Державною податковою адміністрацією України прийнято спільний наказ "Про внесення змін та доповнень до Порядку надання Держфінмоніторингом ДПА України узагальнених матеріалів щодо фінансових операцій, які можуть бути пов'язані з легалізацією (відмиванням) доходів, одержаних злочинним шляхом, та отримання інформації про хід їх опрацювання", яким удосконалюється порядок надання узагальнених матеріалів Державній податковій адміністрації України.

17 травня 2005 року за № 114/373 Державним комітетом фінансового моніторингу України та Адміністрацією Державної прикордонної служби України прийнято спільний наказ "Про внесення змін до Порядку надання Адміністрацією Держприкордонслужби України Держфінмоніторингу відомостей про перетинання особами державного кордону України" щодо підвищення ефективності взаємодії між органами в частині оформлення і направлення запитів.

25 травня 2005 року за № 121/281 Державним комітетом фінансового моніторингу України та Службою безпеки України прийнято спільний наказ "Про внесення змін та доповнень до Порядку надання Державним департаментом фінансового моніторингу Службі безпеки України узагальнених матеріалів щодо фінансових операцій, які можуть бути пов'язані з легалізацією (відмиванням) доходів, одержаних злочинним шляхом, або фінансуванням тероризму", яким удосконалюється порядок надання узагальнених матеріалів Службі безпеки України.

• Липень

17 липня 2005 року Кабінетом Міністрів України прийнято дві постанови № 571 "Про внесення змін до постанови Кабінету Міністрів України від 2 жовтня 2003 р. № 1565", якою внесені зміни до складу та положення Міжвідомчої робочої групи з дослідження методів та тенденцій у відмиванні доходів, одержаних злочинним шляхом, та № 572 "Про внесення змін до деяких постанов Кабінету Міністрів України", якою внесені зміни до Порядку реєстрації фінансових операцій суб'єктами первинного фінансового моніторингу, Порядку взяття на облік Державним департаментом фінансового моніторингу фінансових операцій, що підлягають обов'язковому фінансовому моніторингу, та Порядку проведення внутрішнього фінансового моніторингу суб'єктами господарювання, що провадять господарську діяльність з організації та утримання казино, інших гральних закладів, і ломбардами.

• Серпень

З метою посилення боротьби з легалізацією (відмиванням) доходів, одержаних злочинним шляхом, і фінансуванням тероризму, Кабінет Міністрів України розпорядженням від 3 серпня 2005 року № 315-р схвалив Концепцію розвитку системи запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, і фінансуванню тероризму на 2005-2010 роки.

10 серпня 2005 р. спільною постановою Уряду та Нацбанку № 736 затверджено План заходів із запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, і фінансуванню тероризму на 2005 рік.

17 серпня 2005 року Держфінмоніторингом України прийнято три накази

- № 160 "Про внесення змін та доповнень до деяких наказів Держфінмоніторингу", яким внесено зміни щодо надання Держфінмоніторингу України інформації відокремленими підрозділами суб'єктів первинного фінансового моніторингу,
- № 161 "Про внесення змін та доповнень до наказу Державного департаменту фінансового моніторингу від 13 травня 2003 року № 48", яким внесено зміни до Інструкції про заповнення форм обліку та подання інформації, пов'язаної із здійсненням фінансового моніторингу,
- № 162 "Про внесення змін та доповнень до наказу Державного департаменту фінансового моніторингу від 28 вересня 2004 року № 122", яким вносяться зміни до порядку присвоєння ідентифікатора суб'єктам первинного фінансового моніторингу для подання інформації.

3 серпня 2005 року № 156/35 Державним комітетом фінансового моніторингу України та Генеральною прокуратурою України прийнято спільний наказ "Про внесення змін та доповнень до Порядку надання Держфінмоніторингом Генеральній прокуратурі України узагальнених матеріалів щодо фінансових операцій, які можуть бути пов'язані з легалізацією (відмиванням) доходів або фінансуванням тероризму, та отримання інформації про хід їх опрацювання", яким удосконалюється порядок надання узагальнених матеріалів Генеральній прокуратурі України.

- **Вересень**

Правлінням Національного банку України за погодженням із Держфінмоніторингом України прийнято постанову від 20 вересня 2005 року № 341 "Про затвердження Змін до Положення про здійснення банками фінансового моніторингу". Цією постановою удосконалюється порядок здійснення банками фінансового моніторингу.

- **Жовтень**

17 жовтня 2005 року з метою вдосконалення порядку отримання та обробки інформації, яка надійшла до Держфінмоніторингу України у електронному вигляді засобами електронної пошти НБУ, Держфінмоніторингом України затверджено наказ № 195 "Про обробку інформації, що надходить на поштові скриньки електронної пошти НБУ".

- **Листопад**

30 листопада 2005 року наказом № 230 Держфінмоніторингу України наказом № 230 затверджено Інструкцію з оформлення матеріалів про адміністративні правопорушення, якою встановлюється порядок оформлення матеріалів, що складаються при адміністративному провадженні, та порядок їх обліку.

- **Грудень**

1 грудня 2005 року Верховною Радою України прийнято Закон України "Про внесення змін до деяких законів України щодо удосконалення правового регулювання міжнародного співробітництва у сфері запобігання фінансуванню тероризму". Цим Законом передбачається удосконалення порядку міжнародного співробітництва у сфері запобігання та протидії легалізації (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом, та фінансуванню тероризму.

21 грудня 2005 року Кабінетом Міністрів України видано розпорядження № 540-р "Про внесення зміни у додаток до розпорядження Кабінету Міністрів України від 17 липня 2003 р. № 419". Цим розпорядженням, відповідно до рішення FATF, з переліку країн (територій), які не беруть участі в міжнародному співробітництві у сфері запобігання та протидії легалізації (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом, та фінансуванню тероризму, виключено Науру.

3. Статистика отриманих повідомлень

3.1. Загальна динаміка отриманих повідомлень

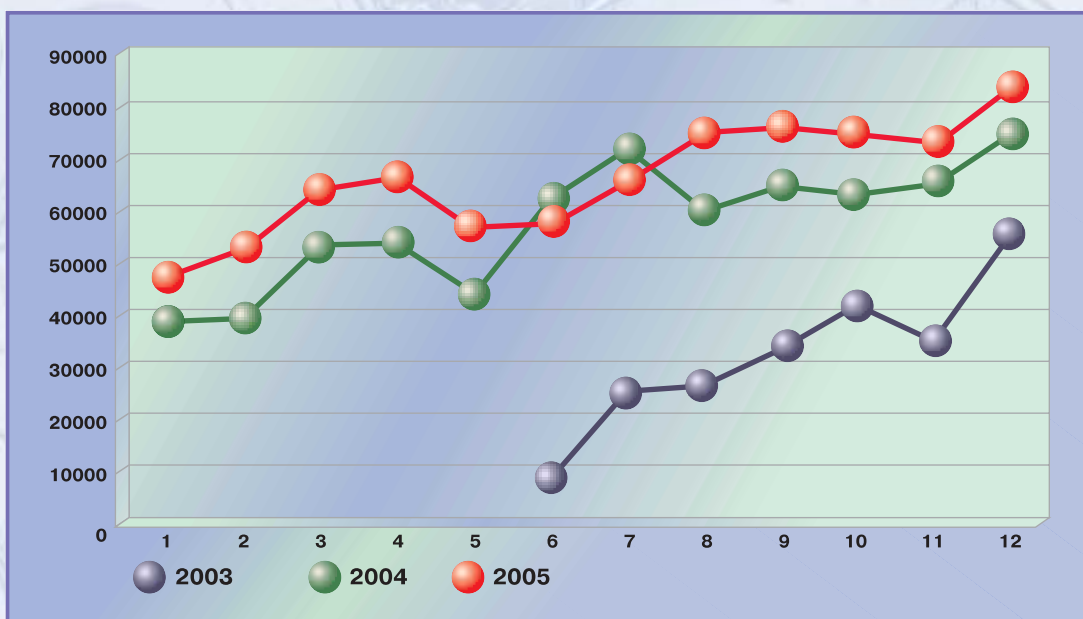
Держфінмоніторинг України здійснює збір та обробку інформації, отриманої від фінансових посередників, щодо фінансових операцій, які підлягають фінансовому моніторингу.

Протягом звітного року до сховища даних для подальшого аналізу завантажено 786 251 повідомлення про фінансові операції.

Активність подання повідомлень про фінансові операції залишається високою порівняно з 2004 роком. А саме, середньомісячна кількість отриманих повідомлень за 2005 рік (67 733) збільшилась у порівнянні з 2003 та 2004 роками приблизно у 1,87 та 1,12 рази відповідно.

У порівнянні з 2003-2004 роками питома вага помилок у повідомленнях зберегла тенденцію до зниження.

Щомісячна динаміка повідомлень про фінансові операції, завантажених у 2003-2005 роках

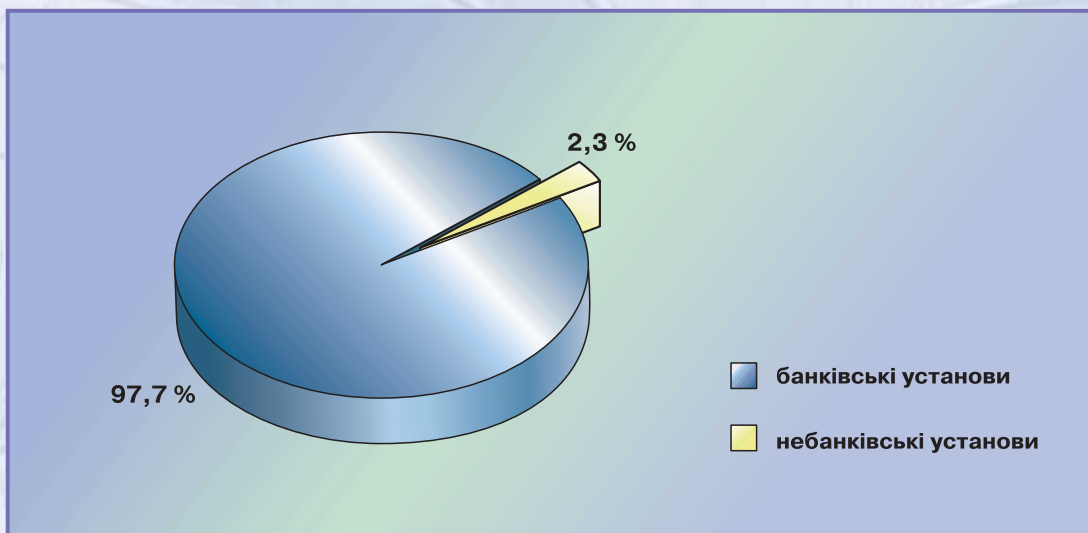
3.2. Динаміка отриманих повідомлень в розрізі суб'єктів державного фінансового моніторингу

Що стосується структури звітування в Україні в розрізі видів фінансових посередників, то найбільш активними є банківські установи, які надсилають основну частину повідомлень про підозрілі фінансові операції.

У 2005 році до бази даних завантажено 767 844 повідомлення, отримані від банківських установ. Всі повідомлення від банківських установ надходять в електронному вигляді по електронній пошті через захищені канали Національного банку України.

Крім того, до сховища даних було завантажено 18 406 повідомлень (у т.ч. 4 447 повідомлень надійшли в електронному вигляді), отриманих від небанківських фінансових установ.

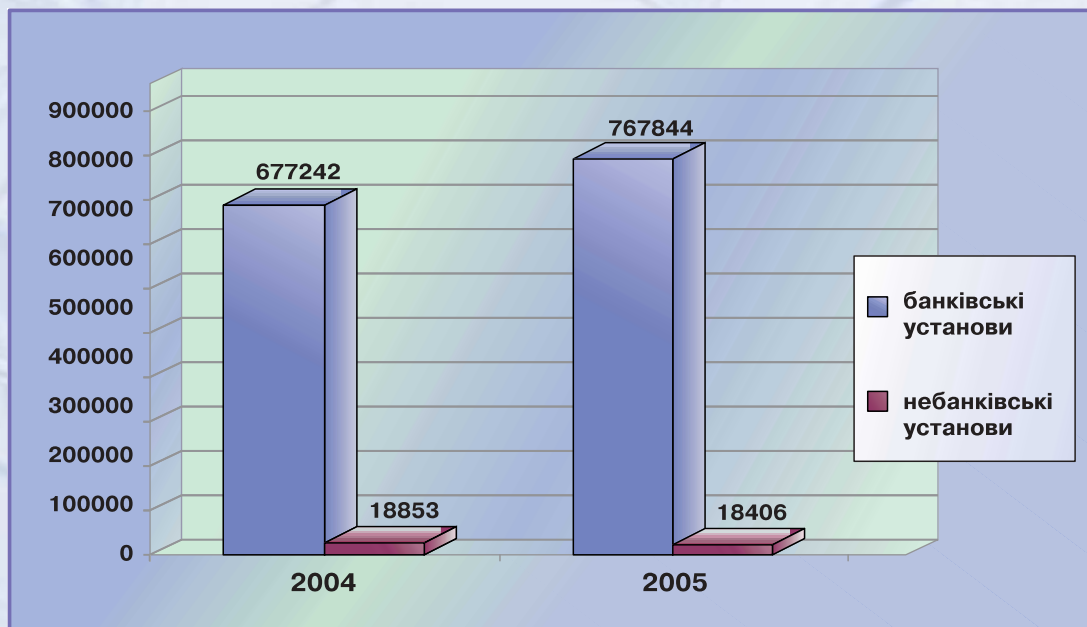
Кількість завантажених повідомлень у розрізі банківських та небанківських установ у 2005 році

Порівняно з минулими періодами, частка повідомлень, отриманих від банківських установ, залишається великою і має тенденцію до зростання.

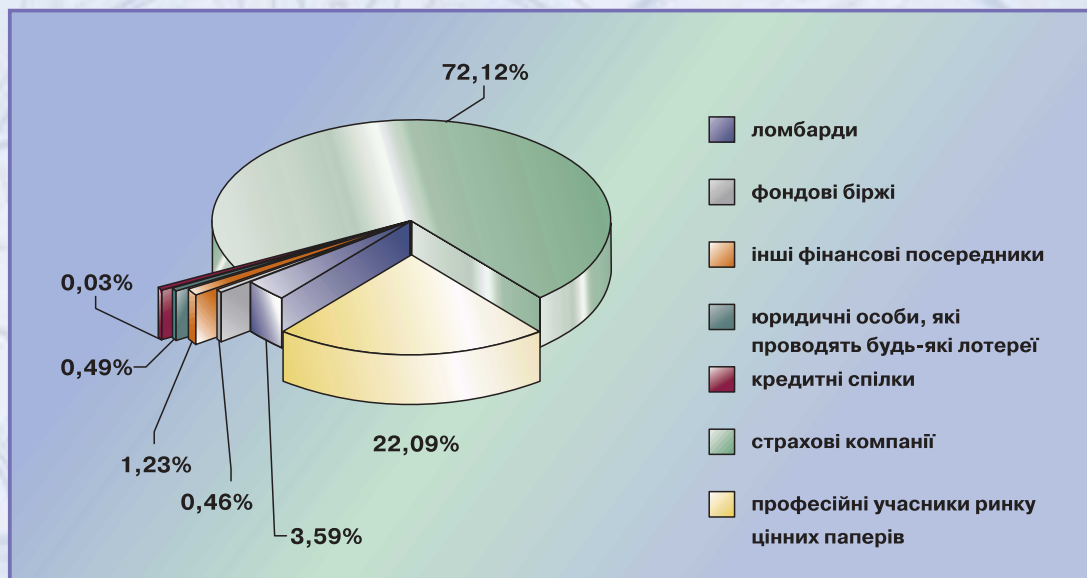

Динаміка отриманих та завантажених повідомлень від банківських та небанківських установ в 2004-2005 роках

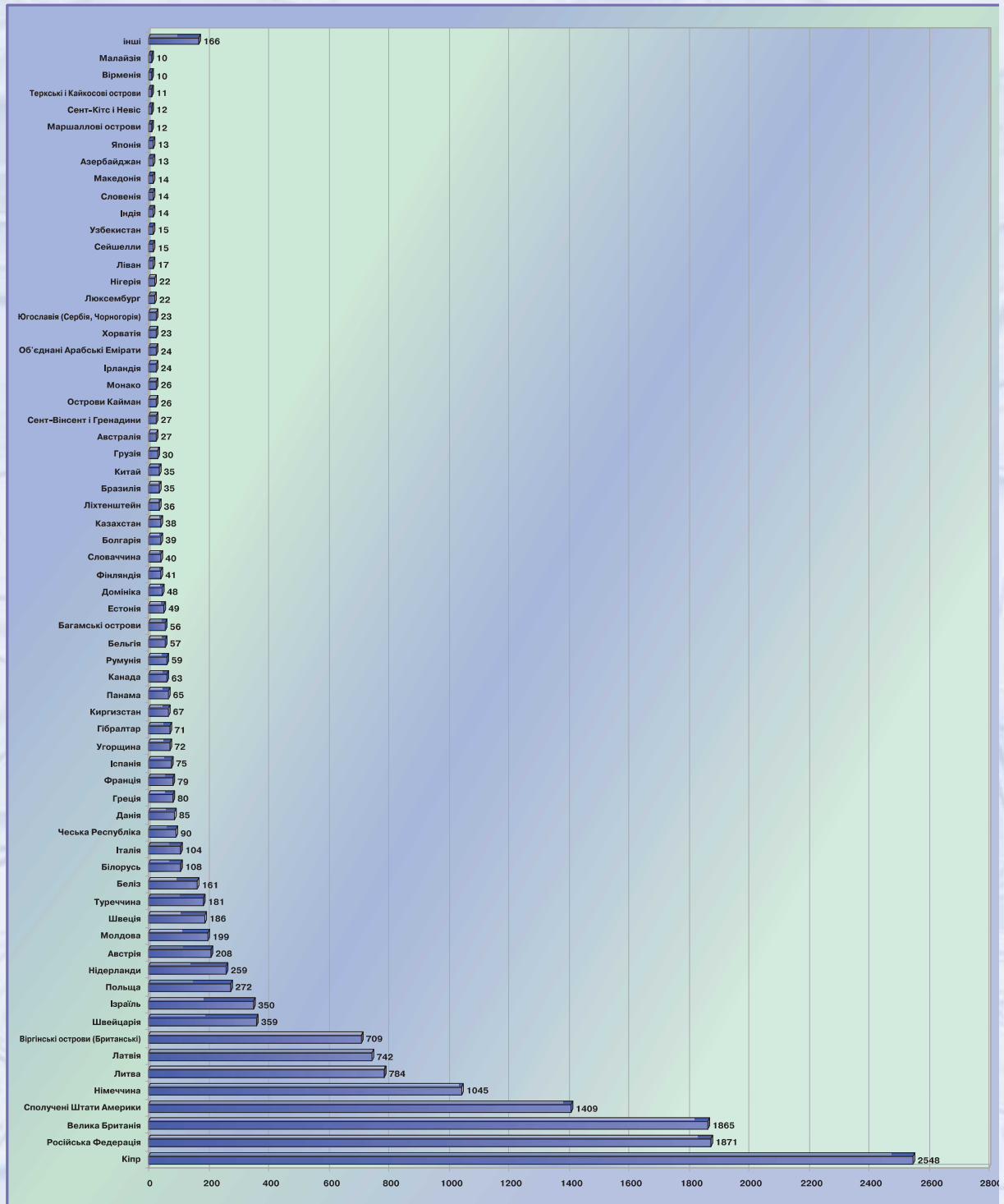

Серед небанківських фінансових посередників найактивнішим у поданні повідомлень є страховий сектор. Питома вага їх повідомлень склала 72,12 %.

Питома вага повідомлень за видами суб'єктів небанківського фінансового сектору, які отримані Держфінмоніторингом у 2005 році

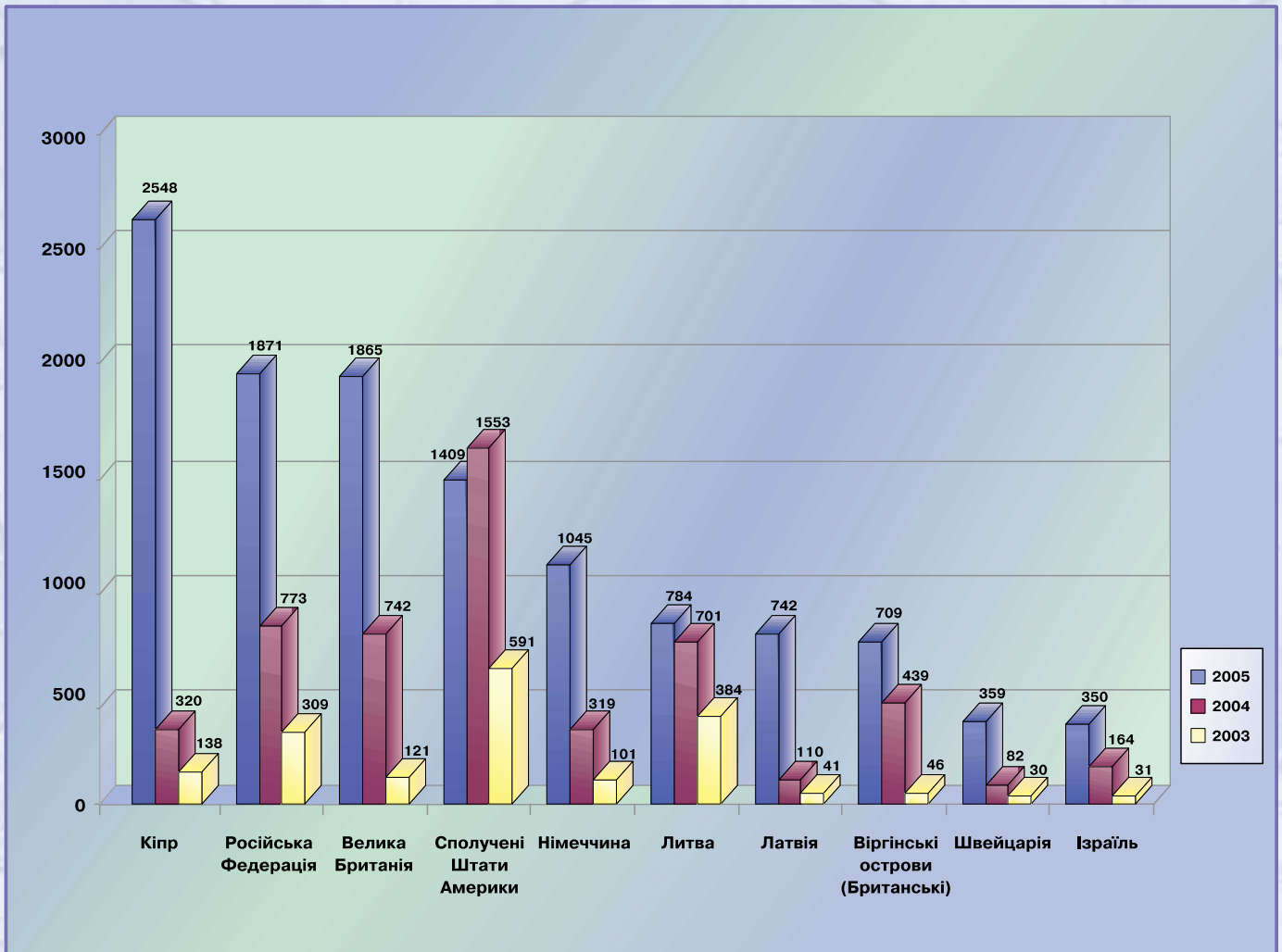
Кількість фінансових операцій, що підлягають фінансовому моніторингу, з резидентами інших країн в 2005 році

Статистика направлення повідомлень про фінансові операції в розрізі країн резидентів, задіяних в проведенні таких операцій, свідчить, що найчастіше проведення таких операцій здійснювалося за участю Кіпру, Російської Федерації, Великої Британії, США, Німеччини, Литви, Латвії, Британських Віргінських островів, Швейцарії, Ізраїлю.

**Динаміка фінансових операцій,
що підлягають фінансовому моніторингу
з резидентами "першої десятки" країн лідерів за такими
операціями в 2003-2005 роках**

4. Аналітична діяльність

4.1. Процес аналізу

ПФР України здійснює збір, обробку та аналіз інформації про фінансові операції.

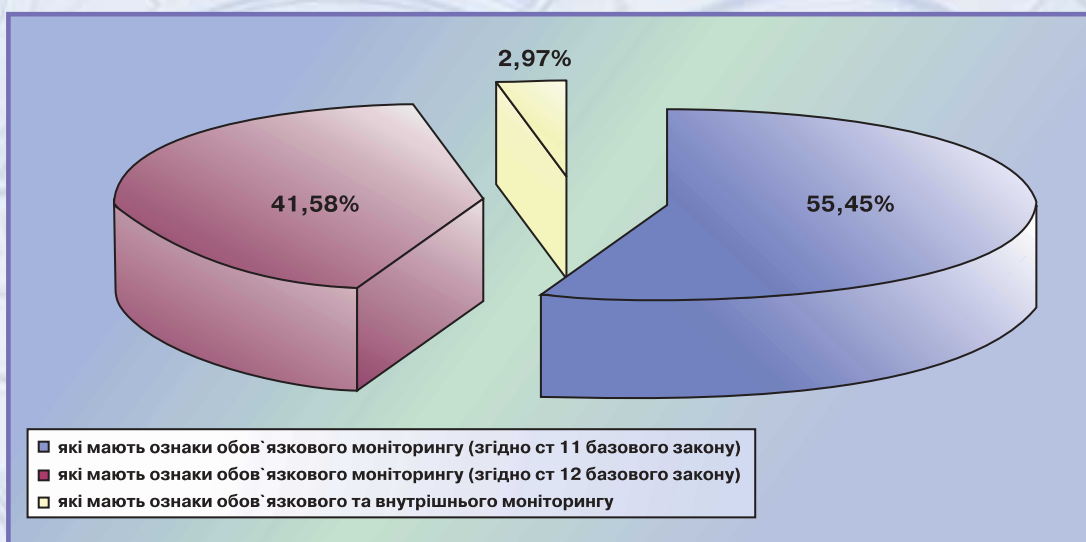
Інформація для аналізу надходить з таких джерел:

- суб'єкти фінансового моніторингу;
- правоохоронні органи;
- регулятори та інші державні органи;
- фінансові розвідки інших країн;
- відкриті джерела (Інтернет, комерційні бази даних).

Серед інструментів, які використовуються аналітиками в ході роботи, зокрема, такі:

- засоби OLAP (побудова звітів в MicroStrategy, швидкий аналіз та перегляд);
- візуалізація зв'язків (аналіз схем фінансових операцій в i2);
- формування власних "чорних списків";
- побудова складних запитів до бази даних;
- побудова власних правил на основі нечіткої логіки⁷ (ускладнені правила на основі декількох неформальних критеріїв).

Розподіл повідомлень за ознаками фінансового моніторингу в 2005 році

⁷ Використання нечіткої логіки є одним з математичних методів, який найчастіше використовується в алгоритмах прийняття рішень за умови, коли вхідна інформація має нечітку логічну структуру.

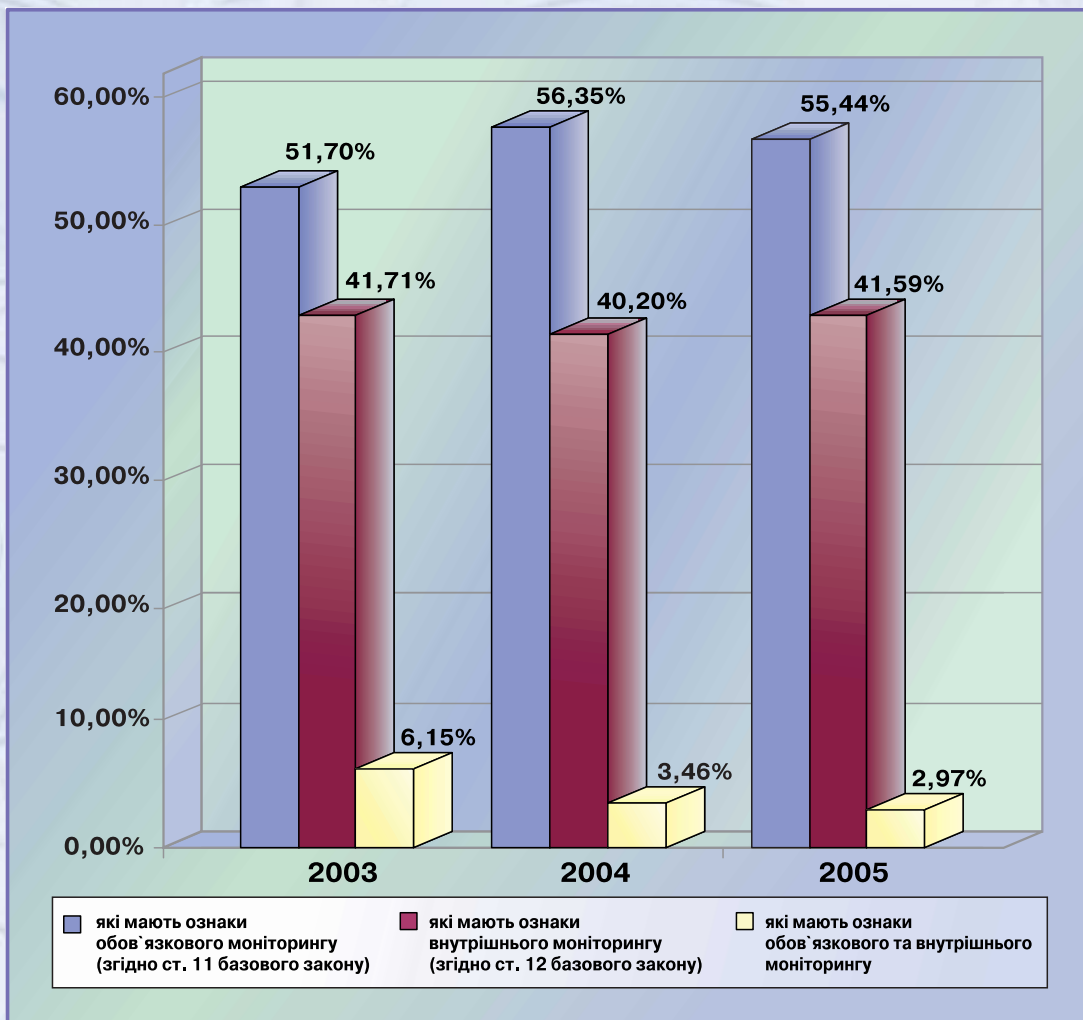

У 2005 році взято на облік 785 942 повідомлення про фінансові операції.

Розподіл прийнятих на облік в звітному році повідомлень в розрізі ознак фінансового моніторингу має такий вигляд:

- з ознаками обов'язкового моніторингу - 55,45%;
- з ознаками внутрішнього моніторингу - 41,58%;
- з ознаками обов'язкового та внутрішнього моніторингу - 2,97%.⁸

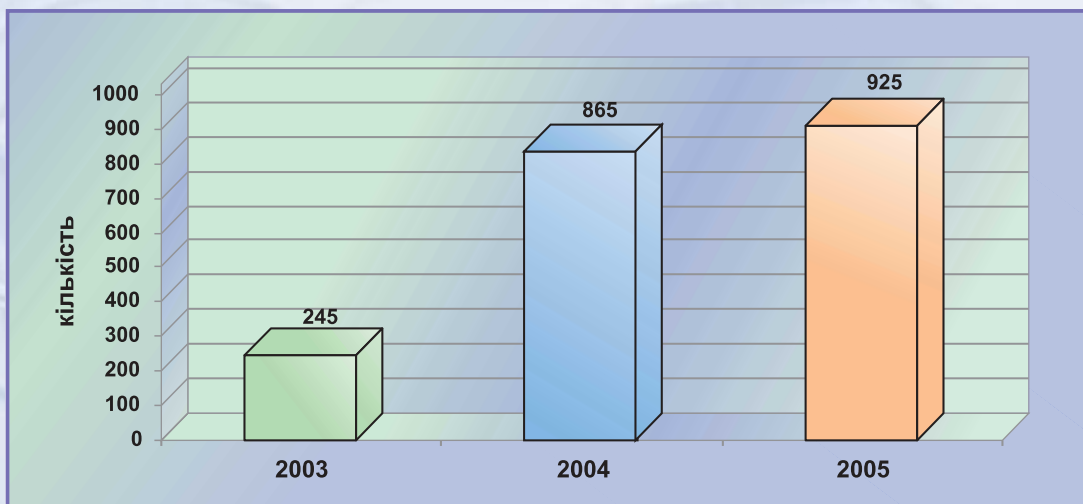
Динаміка отриманих повідомлень в розрізі ознак фінансового моніторингу в 2003-2005 роках

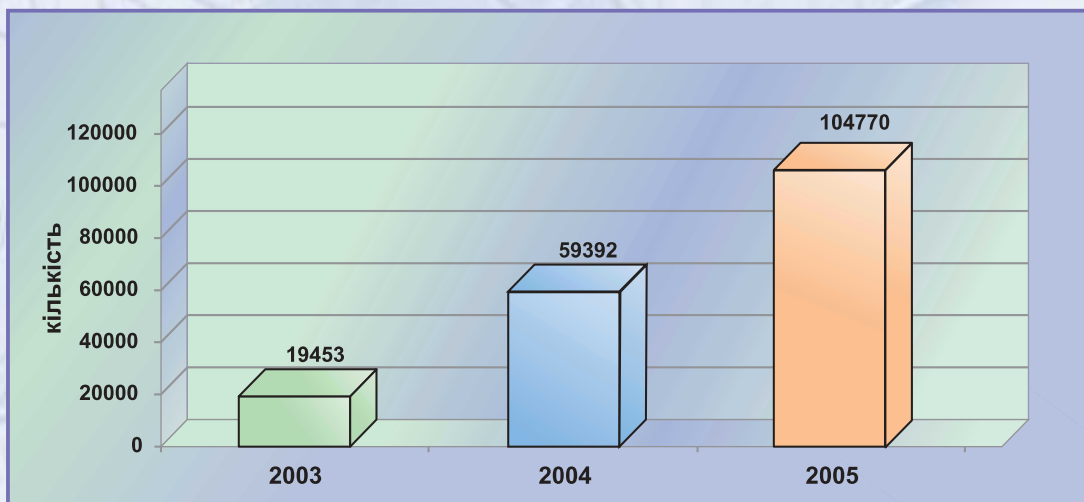
⁸ Одне повідомлення може мати одночасно декілька ознак моніторингу.

Протягом звітного періоду для активної роботи було відібрано 104 770 повідомлень, що стали базою для формування 925 досьє.

Статистика сформованих досьє за 2003-2005 роки

Статистика відбору фінансових операцій для активного аналізу в 2003-2005 роках

В 2005 році Держфінмоніторингом здійснено ряд заходів з удосконалення порядку обробки інформації про фінансові операції, які стосуються:

- структури сховища даних;
- алгоритмів виявлення повідомлень про операції осіб з "чорного списку" терористів;
- системи доступу до баз даних інших державних органів.

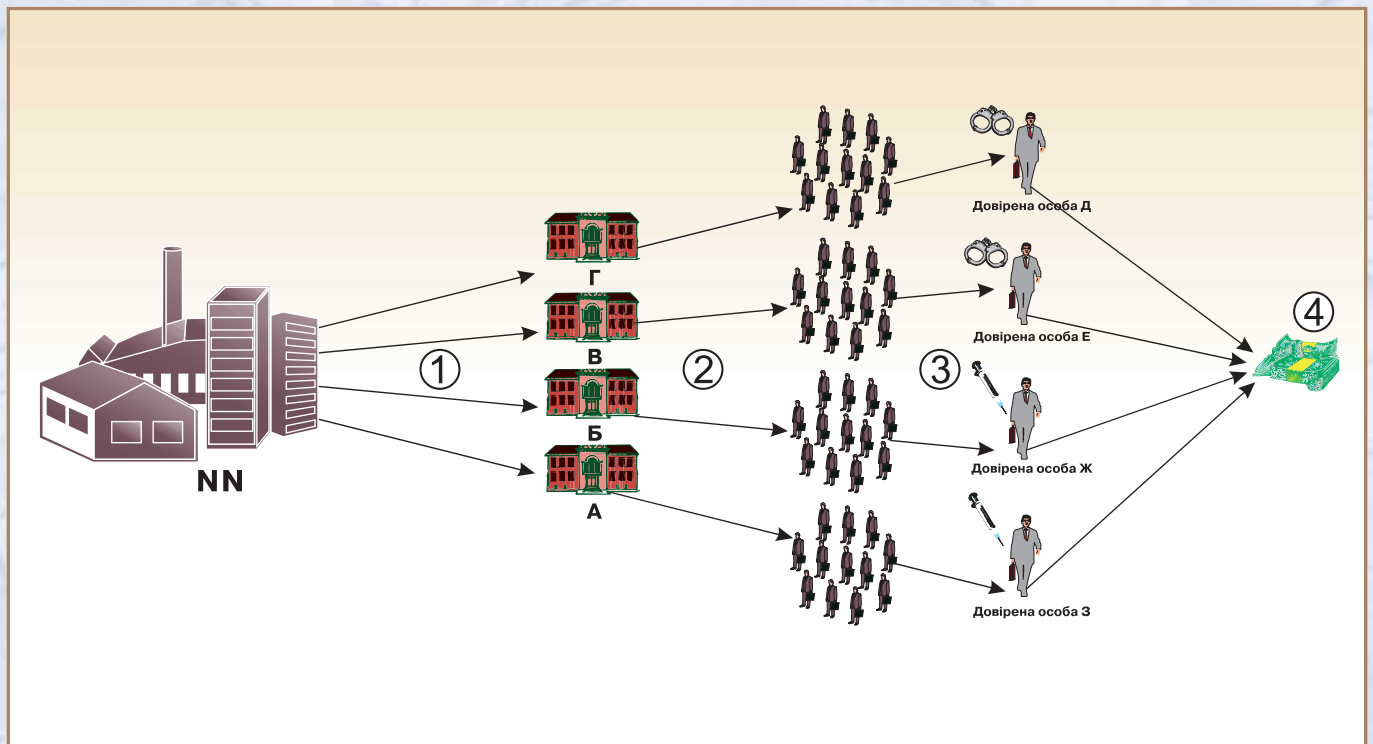

4.2. Схеми "відмивання"

Основні способи відмивання ефективно можуть використовуватися злочинцями в усіх сферах економіки, особливо в фінансовому секторі, зовнішньоекономічній діяльності.

На даному етапі одним з основних каналів витоку капіталу за межі держави є зовнішньоекономічні операції. Злочинці регулярно змінюють і валюту, і способи легалізації грошей, а також використовують закордонні фінансові організації для відмивання нелегальних коштів.

Схема "Структуровані операції з готівкою" (мал. 1)

Рядом українських суб'єктів господарювання в певному хронологічному порядку перераховуються значні суми грошових коштів на поточні рахунки приватних підприємств А, Б, В та Г.

- 1** Протягом деякого періоду часу грошові кошти перераховуються через щойно відкритий поточний рахунок нещодавно створеного підприємства А. Після цього фінансові операції по даному рахунку припиняються, а грошові кошти спрямовуються на щойно відкритий поточний рахунок новоствореного підприємства Б.

За такою ж аналогією перераховувались грошові кошти через поточні рахунки підприємств В та Г.

- 2** В подальшому, з поточних рахунків приватних підприємств А, Б, В та Г грошові кошти спрямовуються на поточні рахунки 87 фізичних осіб під виглядом придбання сільськогосподарської продукції.

Серед вказаних фізичних осіб присутні дві особи, які перебувають на обліку в органах внутрішніх справ як споживачі наркотиків, одна особа, яка знаходиться в місцях позбавлення волі, та одна особа, яка притягувалася до кримінальної відповідальності за тяжкий злочин. Також 4 рахунки було відкрито по паспортах, що вважаються втраченими.

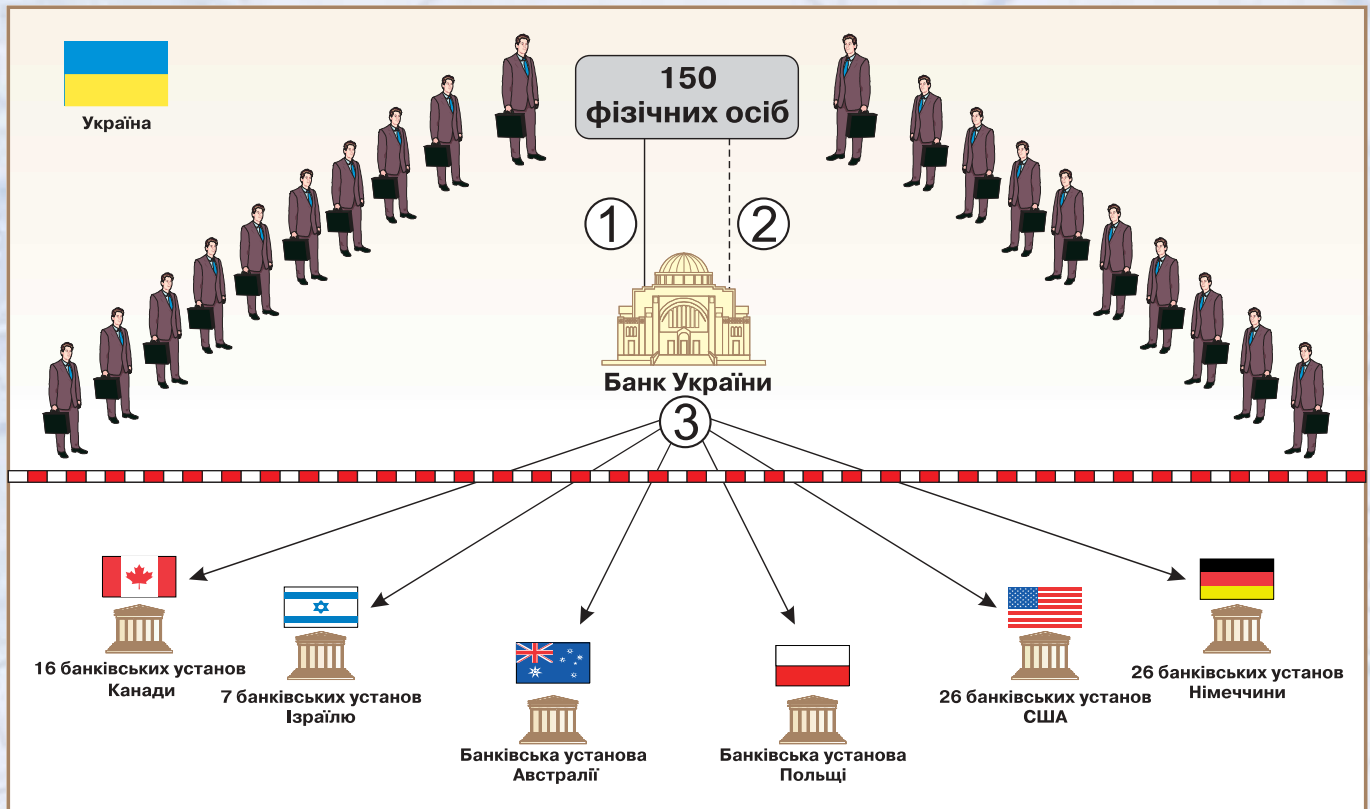
- 3** Від імені групи фізичних осіб на підставі договорів-доручень виступають довірені особи Д, Е, Ж та З, уповноважені бути представниками перед третіми особами з питань розпорядження грошовими коштами, які знаходяться на банківських рахунках цих фізичних осіб.

Одна з довірених осіб притягувалася до кримінальної відповідальності за тяжкий злочин, а також виступає засновником та керівником низки українських суб'єктів господарювання, від яких надходять грошові кошти на користь приватних підприємств А, Б, В та Г.

- 4** Довірені особи Д, Е, Ж та З від імені фізичних осіб з їх поточних рахунків отримують через касу банківської установи грошові кошти у вигляді готівки.

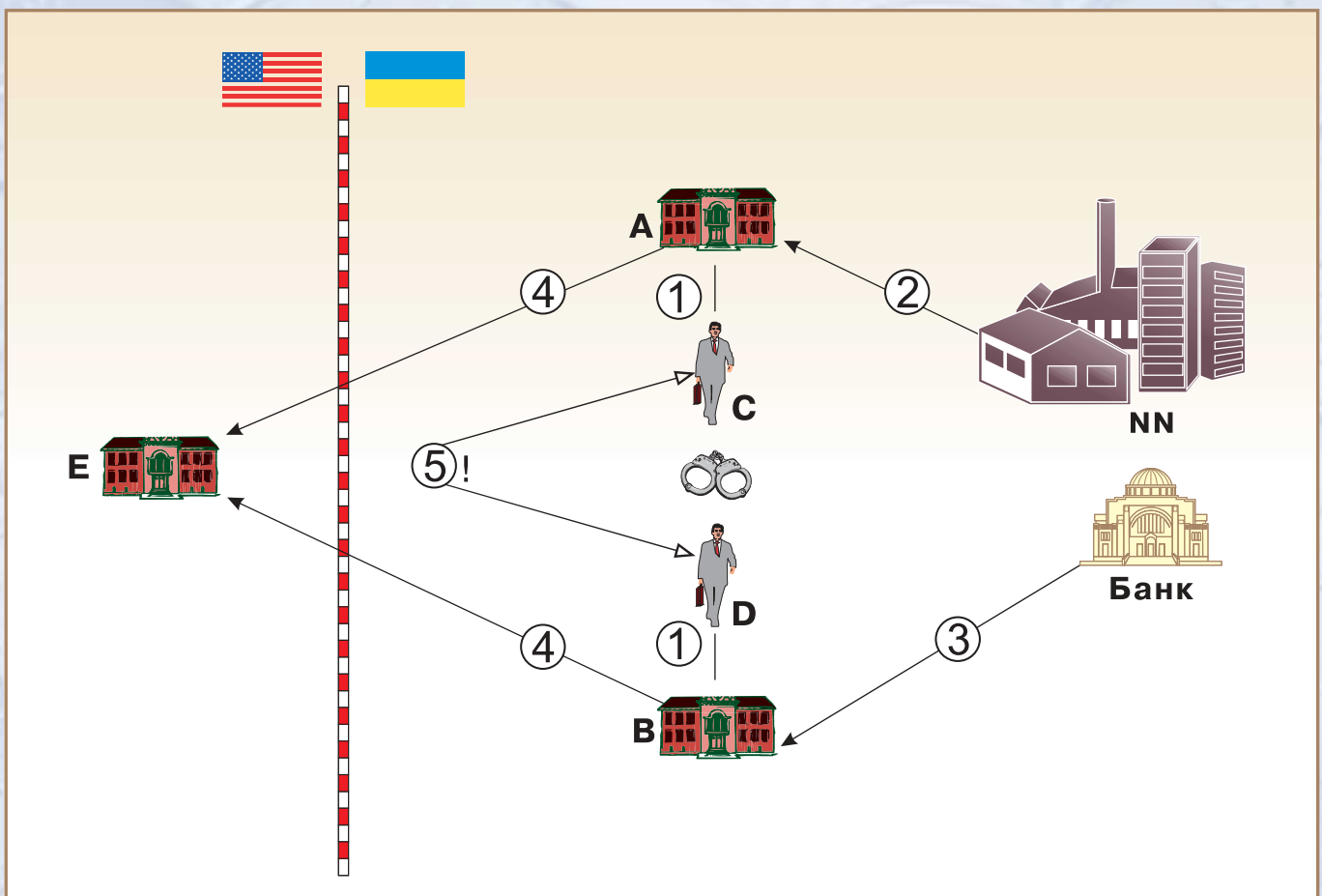
Схема "Переказ коштів з використанням фіктивних документів" (мал. 2)

- 1 Групою фізичних осіб у складі 150 громадян України надаються доручення банку-резиденту переказати з їх власних поточних рахунків грошові кошти на рахунки, відкриті в банках-нерезидентах на користь цих осіб.
- 2 При проведенні фінансових операцій в якості документів, на підставі яких банком-резидентом проводиться ідентифікація учасників фінансових операцій, фізичними особами пред'являються підроблені документи (паспорти громадян України для виїзду за кордон, у яких стоїть печатка про виїзд на ПМП за кордон; ідентифікаційні коди фізичних осіб - платників податку).
- 3 За результатами проведеної ідентифікації учасників фінансових операцій банком-резидентом приймається рішення здійснити перекази грошових коштів на рахунки, відкриті в банках-нерезидентах.

За дев'ять місяців 150 фізичними особами було здійснено 240 переказів на відкриті в іноземних банках рахунки на загальну суму 18 507,4 тис. долл. США, що еквівалентно сумі 98 627,6 тис. грн. Грошові кошти були перераховані на рахунки, відкриті в 77 банківських установах 6 країн світу.

Схема "Імпорт від імені неіснуючої фірми" (мал. 3)

Відмивання коштів здійснювалось шляхом фіктивного імпорту з використанням підроблених документів за участю двох українських підприємств, які були зареєстровані особами з кримінальним минулим.

- 1 заснування підприємств А та В особами з кримінальним минулим С та D.
- 2 Надходження коштів від групи резидентів України NN до резидента А.
- 3 Надходження кредитних коштів від банківської установи України до резидента В.
- 4 Перерахування коштів за кордон за "імпорт" товарів резидентами А і В на рахунки нерезидента Е.
- 5 Для проведення операцій до банківської установи було надано зовнішньоекономічний контракт та митні декларації.

Було встановлено, що на момент підписання зовнішньоекономічних контрактів нерезидент ще не був зареєстрований, митні декларації на митниці України не оформлювалися.

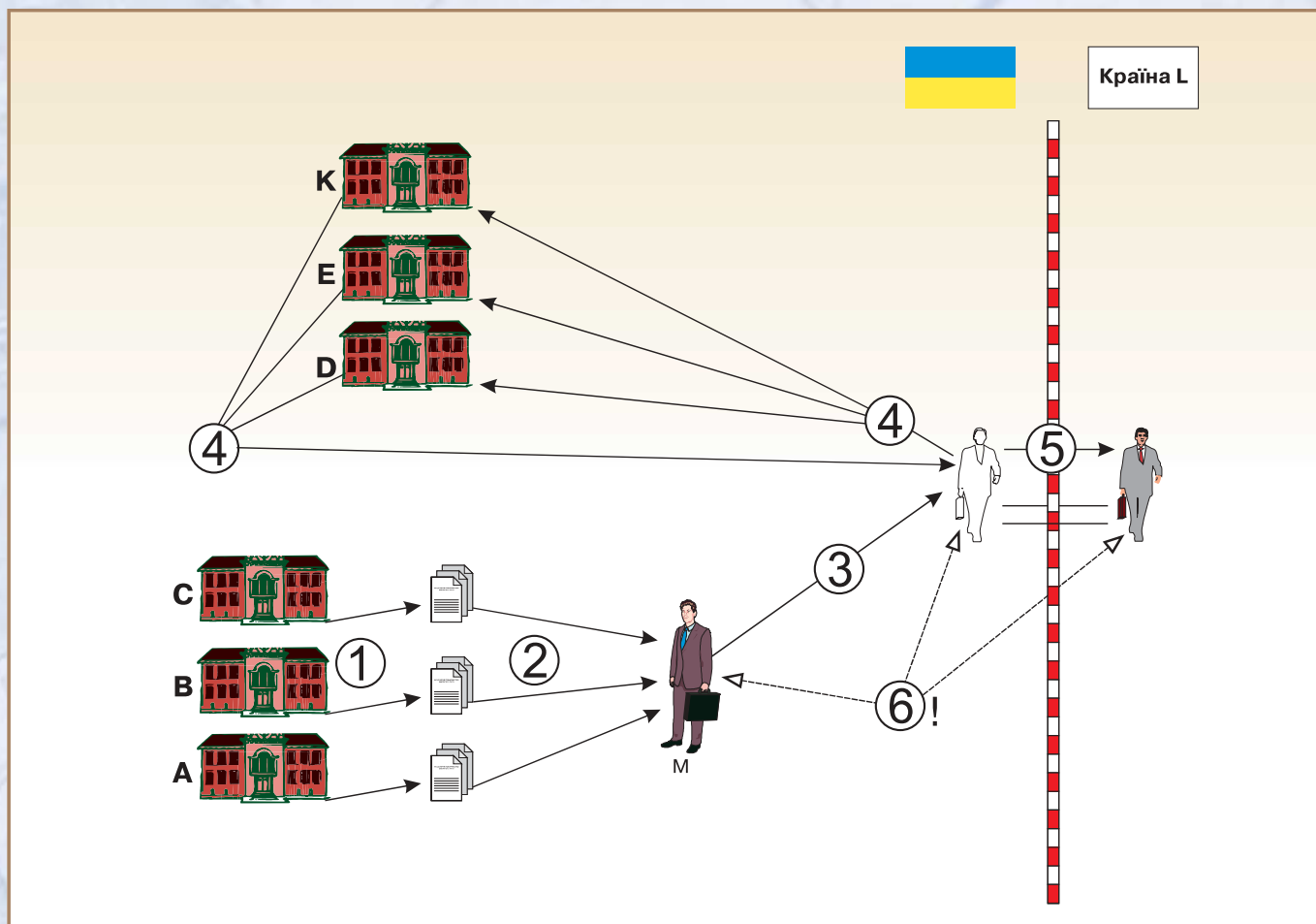
В схемі було використано дві підконтрольні юридичні особи - резидент та нерезидент. Джерелом походження коштів можуть бути як брудні кошти, що були попередньо акумульовані на інших підприємствах-резидентах, так і кредитні кошти, які в подальшому погашаються за рахунок брудних коштів.

Відмивання коштів здійснювалось шляхом переводу коштів за кордон під виглядом повернення іноземних інвестицій фізичною особою-нерезидентом.

- 1 Реєстрація резидентів у формі акціонерних товариств А,В та С та емітування ними акцій.
- 2 Купівля акцій за номінальною вартістю у підприємств А, В та С громадянином України М.
- 3 Продаж акцій громадянином України М громадянину країни L за вартістю, збільшеною у 20 разів від номіналу.
- 4 Громадян країни L продає акції українським підприємствам D,Е та K), що мають ознаки фіктивності, за вартістю збільшеною у 20 разів від номіналу.
- 5 Громадян країни L перераховує кошти на власний рахунок за кордон.

Перевірка учасників схеми та їх операцій виявила наступне. Дії, проведені від імені громадянина України М, здійснювалися за втраченим паспортом. Громадян країни L не перетинав кордон України, та у період проведення операцій його паспорт також був втраченим.

Схема "Відмивання коштів з використанням цінних паперів" (мал. 4)

Основою побудови схеми було досконале володіння юридичними нюансами законодавства України. Маскування цієї схеми здійснюється за рахунок того, що її окремі елементи не викликають підозру і тільки аналіз їх сукупності дозволяє відрізнити проведення "псевдо-реінвестиційних" операцій від звичайної реінвестиції коштів. Використання втраченого паспорту громадянина України досить часто може приховуватись за рахунок проведення операцій щодо обміну цінними паперами.

4.3. Типології

Наприкінці другого кварталу 2005 року вийшов з друку методичний посібник "Боротьба з відмиванням коштів: правовий, організаційний та практичний аспекти", який містить опис типових для України схем відмивання злочинних коштів. Даний посібник було надіслано до 534 організацій, у тому числі до органів виконавчої влади, підзвітних їм установ, комерційних навчальних центрів, бібліотек та інших організацій і закладів.

В грудні Держфінмоніторингом підготовлено Типології схем легалізації злочинних коштів в Україні в 2004-2005 роках, на основі яких у 2006 році буде сформовано друковане видання.⁹

В зазначених матеріалах розглянуто найбільш розповсюджені за цей період тенденції та схеми легалізації незаконно отриманих доходів. Зокрема, в типології включено результати досліджень державних органів-учасників системи протидії легалізації злочинних коштів, в тому числі наведені приклади реальних справ, пов'язаних з "відмиванням".

Одночасно протягом року приймалась активна участь в типологічних дослідженнях Євразійської групи та FATF.

Зокрема, в рамках Євразійської групи завершене типологічне дослідження за темою "Використання шахрайських схем незаконного відшкодування з бюджету ПДВ при експорті товарів (робіт, послуг) для одержання злочинних доходів і їхньої подальшої легалізації", яке проводилось під керівництвом Держфінмоніторингу України. Також, були підготовлені матеріали за темою "Використання організацій-нерезидентів для реінвестування доходів, отриманих злочинним шляхом, в економіку (на прикладі офшорних компаній)".

Наприкінці листопада прийнято участь у спільному засіданні експертів FATF з питань типологічних досліджень. Зокрема, представлено результати досліджень ПФР України в рамках робочої підгрупи з питань відмивання грошей через міжнародні торгівельні операції.

---

⁹ На виконання пункту 25 Плану заходів із запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, і фінансуванню тероризму на 2005 рік, затвердженого постановою КМУ та НБУ від 10.08.2005 № 736. Типології легалізації злочинних коштів в Україні в 2004-2005 роках затверджено наказом Держфінмоніторингу України від 27.12.05 № 249 та розміщено на офіційному Веб-сайті Держфінмоніторингу України.

5. Узагальнені матеріали

5.1. Розгляд правоохоронними органами узагальнених матеріалів

У відповідності до визначених базовим Законом завдань, Держфінмоніторинг здійснює збір, обробку і аналіз інформації про фінансові операції, що підлягають фінансовому моніторингу, та, за наявності достатніх підстав, що фінансова операція може бути пов'язана з легалізацією (відмиванням) доходів або фінансуванням тероризму, надає до правоохоронних органів, згідно з компетенцією, відповідні узагальнені матеріали.

Порядок надання Держфінмоніторингом узагальнених матеріалів (УМ) щодо зазначених вище фінансових операцій та отримання інформації про їх опрацювання врегульовано спільними наказами Держфінмоніторингу України з Генеральною прокуратурою України, Міністерством внутрішніх справ України, Службою безпеки України та Державною податковою адміністрацією України.

Облік узагальнених матеріалів та стану їх розгляду здійснюється шляхом ведення електронної Контрольної картки обліку проходження узагальнених матеріалів.

Крім цього, Держфінмоніторингом України щоквартально проводиться звірка з правоохоронними органами даних щодо стану розгляду узагальнених матеріалів, за результатами якої складаються акти звірок.

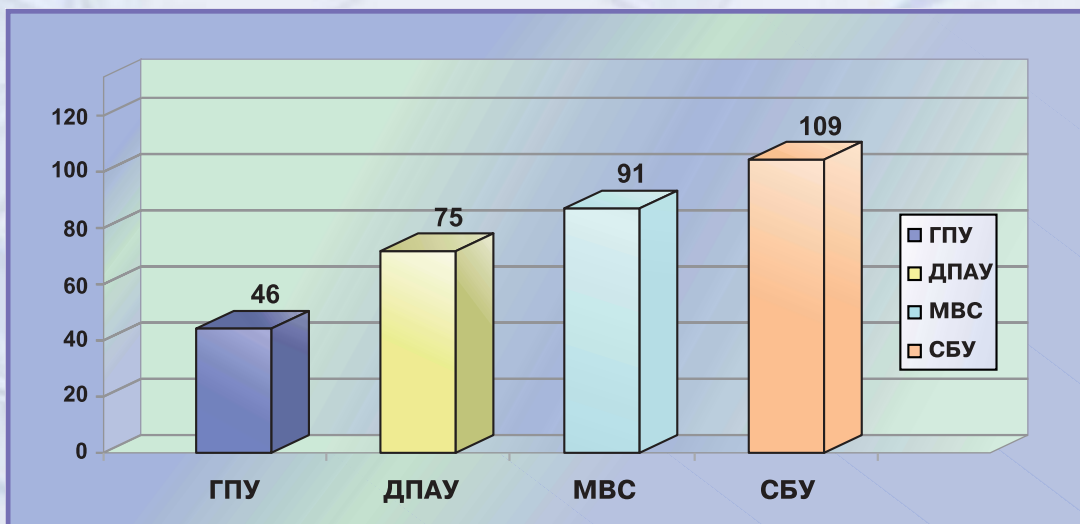
У 2005 році Держфінмоніторингом України до правоохоронних органів направлено 321 узагальнений матеріал, з них до:

Генеральної прокуратури України	- 46;
Державної податкової адміністрації України	- 75;
Міністерства внутрішніх справ України	- 91;
Служби безпеки України	- 109.

З них три узагальнені матеріали пов'язані з підозрою у фінансуванні тероризму.

Кількість направлених узагальнених матеріалів до правоохоронних органів в 2005 році

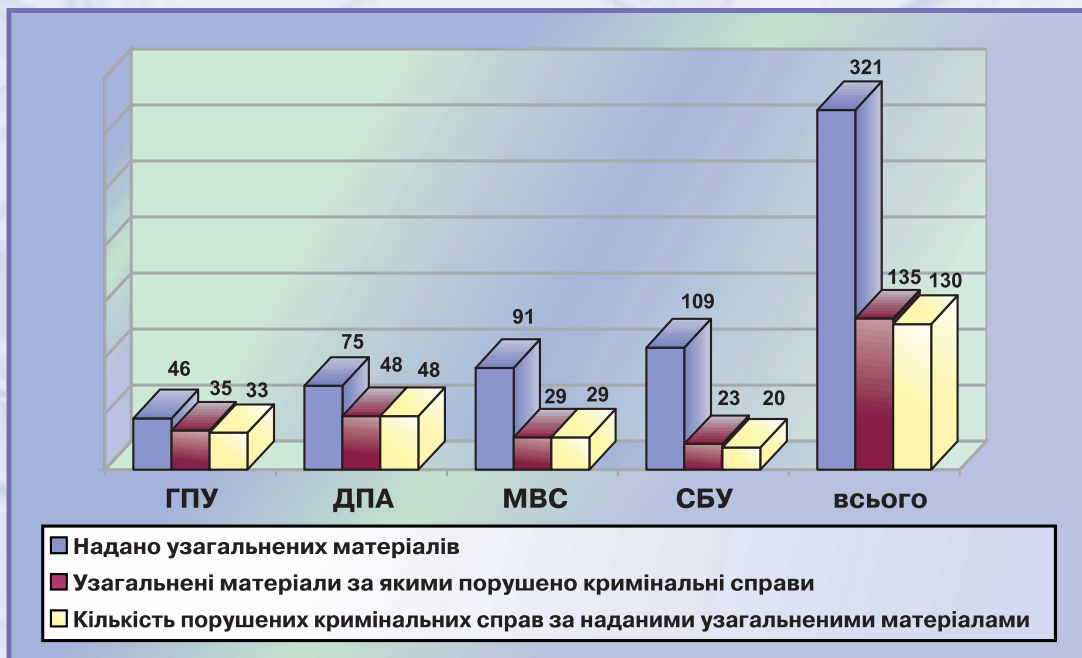

Ці узагальнені матеріали підготовлено на основі 87197 повідомлень фінансових посередників щодо фінансових операцій, які підлягають фінансовому моніторингу.

За результатами перевірок 135 узагальнених матеріалів, правоохоронними органами порушено 130 кримінальних справ, з яких 9 направлено до суду. Інші кримінальні справи знаходяться на стадії розслідування.

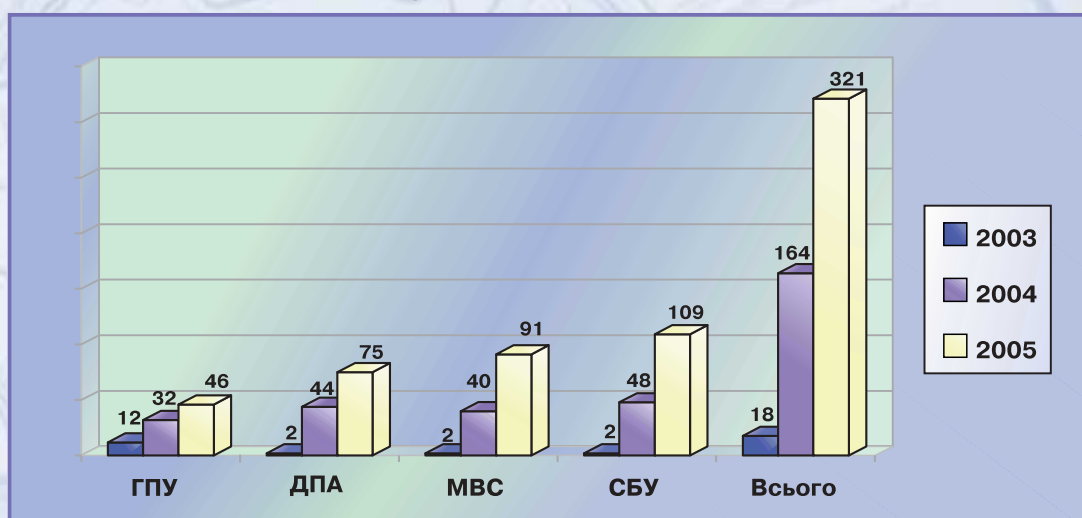
Показник	ГПУ	ДПА	МВС	СБУ	Всього
Надано узагальнених матеріалів	46	75	91	109	321
Узагальнені матеріали, за якими порушено кримінальні справи	35	48	29	23	135
Узагальнені матеріали, за якими відмовлено в порушенні кримінальних справ	4	23	23	2	52
Кількість порушених кримінальних справ за наданими узагальненими матеріалами	33	48	29	20	130
Направлено до суду	3	3	3	0	9

Розгляд узагальнених матеріалів правоохоронними органами у 2005 році

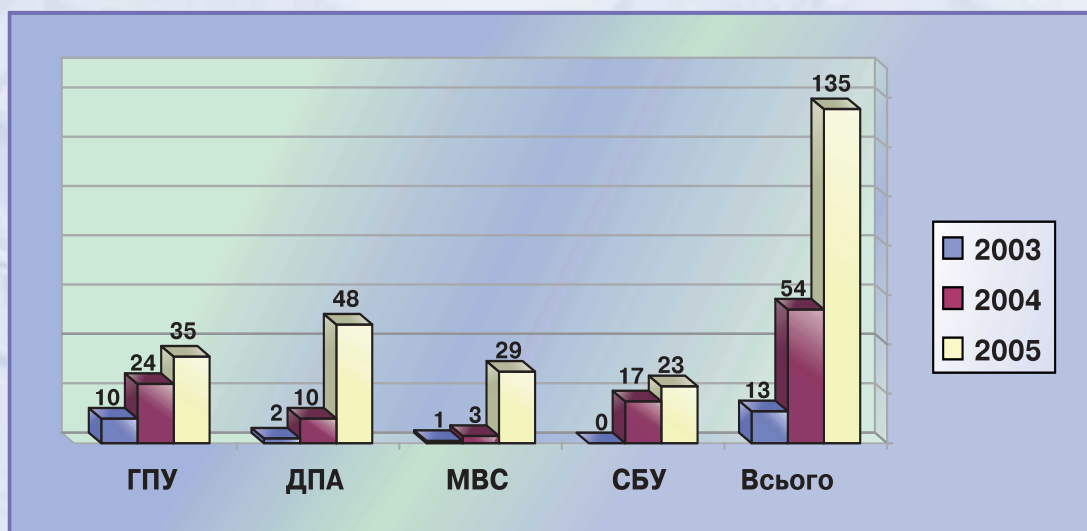
Розгляд правоохоронними органами узагальнених матеріалів у 2003 - 2005 роках

Передано узагальнених матеріалів правоохоронними органами у період 2003 - 2005 років

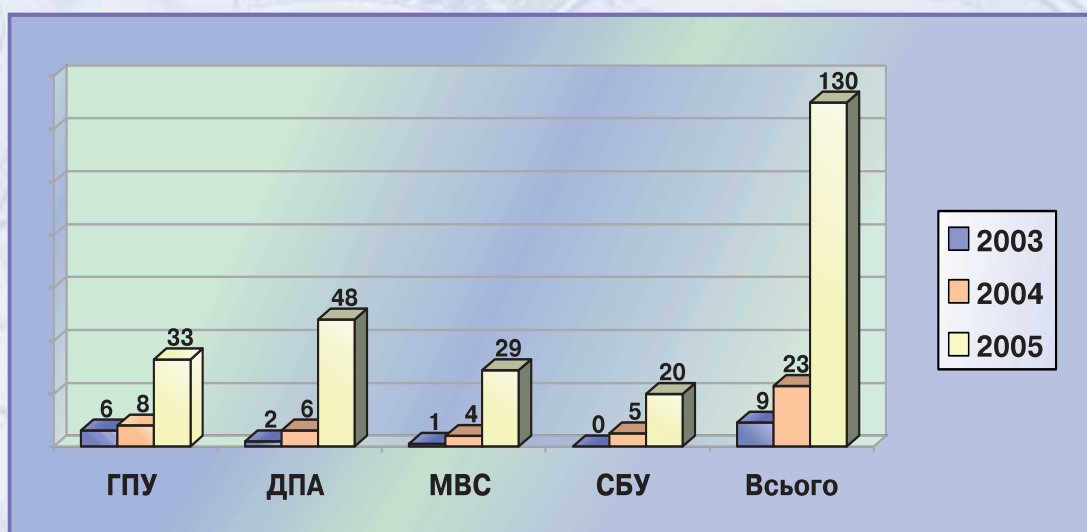

Кількість узагальнених матеріалів за якими порушено кримінальні справи

Кількість порушень кримінальних справ за наданими узагальненими матеріалами

Показник	2003					2004					2005				
	ГПУ	ДПА	МВС	СБУ	Всього	ГПУ	ДПА	МВС	СБУ	Всього	ГПУ	ДПА	МВС	СБУ	Всього
Передано УМ	12	2	2	2	18	32	44	40	48	164	46	75	91	109	321
УМ, за якими порушено кримінальні справи	10	2	1	0	13	24	10	3	17	54	35	48	29	23	135
УМ, за якими відмовлено в порушенні кримінальних справ	2	0	0	0	2	4	4	5	0	13	4	23	23	2	52
Кількість порушених кримінальних справ за наданими УМ	6	2	1	0	9	8	6	4	5	23	33	48	29	20	130
Направлено до суду кримінальних справ	0	0	0	0	0	1	1	1	0	3	3	3	3	0	9
З них розглянуто судами	0	0	0	0	0	1	0	0	0	1	0	1	0	0	1

5.2. Приклад вироку суду

Державною податковою адміністрацією України було надано інформацію про те, що слідчим відділом податкової міліції порушено кримінальну справу за ознаками складу злочинів, передбачених ч. 2 ст. 205, ч. 3 ст. 209 КК України у відношенні громадян України К. та Н.

Держфінмоніторингом України було проаналізовано фінансові операції, щодо значної кількості юридичних осіб з метою встановлення кола підприємств, які утворюють схему по переводу брудних коштів. Основою визначеного кола були підприємства, створені за винагороду громадянами України К. та Н. Обсяг операцій цих підприємств дорівнював 11,0 млрд. грн. У складі узагальнених матеріалів передано інформацію щодо 2 236 фінансових операцій, які пов'язані з переказом безготівкових коштів, отриманих від погашення депозитних сертифікатів.

Сума коштів, яка підозрювалась в легалізації, склала 1,5 млрд. грн.

Узагальнені матеріали Держфінмоніторингу України були долучені до порушеної кримінальної справи, яку було розглянуто у відкритому судовому засіданні по обвинуваченню громадянина К., в скоєнні злочинів, передбачених ст.ст. 205 ч. 1, 205 ч. 2, 209 ч. 3, 358 ч. 2, 358 ч. 3 КК України.

Згідно вироку суду, громадянин К., діючи умисно за попередньою змовою з групою осіб, здійснив фінансові операції з грошовими коштами, отриманими шляхом здійснення протиправного діяння, фіктивного підприємництва, яке передувало легалізації (відмиванню) доходів в особливо великих розмірах - 2,7 млрд. грн.

За вироком суду громадянина К. визнано винним в скоєнні злочинів, передбачених ч. 1 ст. 205, ч. 2 ст. 205, ч.3 ст. 209, ч. 2 ст. 358, ч. 3 ст. 358 КК України та призначено покарання 4 роки 8 місяців позбавлення волі з позбавленням права займатися підприємницькою діяльністю, пов'язаною з реєстрацією юридичних осіб, строком на 3 роки з конфіскацією грошових коштів, здобутих завідомо злочинним шляхом, і з конфіскацією всього особисто йому належного майна.

6. Розвиток інформаційних систем

6.1. Розвиток ІАС Держфінмоніторингу України

У 2005 році Держфінмоніторингом впроваджено систему подання в електронному вигляді суб'єктами первинного фінансового моніторингу, які не є банками, інформації про фінансові операції, що підлягають фінансовому моніторингу. Система використовує сучасні алгоритми криптозахисту інформації та цифрового підпису, що значно підвищило ефективність обробки та аналізу інформації.

У рамках проекту MOLI-UA за сприянням Ради Європи у Держфінмоніторингу України створено та підключено вузол доступу до Європейської системи обміну даними між фінансовими розвідками (FIU.NET). Здійснюється підтримка її баз даних. Держфінмоніторингом спільно з бюро FIU.NET було організовано семінар користувачів FIU.NET Семінар проходив у м. Києві у грудні 2005 року, за участю експертів Ради Європи, Бельгії, Нідерландів та України.

У 2005 році закінчено створення комплексної системи захисту інформації, яка забезпечує захист Інтернет-вузла ІАС Держфінмоніторингу України. Зазначена система пройшла державну експертизу та на неї отримано Атестат відповідності від Департаменту спеціальних телекомунікаційних систем та захисту інформації Служби безпеки України.

6.2. Розвиток ЄІС

У 2005 році продовжились роботи зі створення ЄІС.

На початку року було проведено попередні випробування програмного забезпечення функціональних підсистем ЄІС, метою яких було визначення працездатності програмних комплексів завантаження та ведення баз даних функціональних підсистем, що створювались органами державної влади.

За результатами випробувань в дослідну експлуатацію введені функціональні підсистеми Фонду держмайна, Мінекономіки, Головкину, Адміністрації Державної прикордонної служби, Мінфіну, СБУ, Держфінпослуг, Державної комісії з цінних паперів та фондового ринку, ДПА, МВС, Держмитслужби та Держкомстату. Таким чином, в дослідній експлуатації знаходиться 12

функціональних підсистем. У зв'язку з неготовністю програмного забезпечення не введені в дослідну експлуатацію функціональні підсистеми Держкомзему та Держпідприємництва.

Для абонентських пунктів ІТФМ, функціональних підсистем органів державної влади та головного комутаційного центру створено комплексні системи захисту інформації. Проведені попередні випробування комплексних систем захисту інформації абонентських пунктів ІТФМ в Фонді держмайна, Мінекономіки, ГоловКРУ, Адміністрації Державної прикордонної служби, Мінфіні, СБУ, Держфінпослуг, Державній комісії з цінних паперів та фондового ринку, МВС, Держмитслужбі та Держкомстаті. Зазначені абонентські пункти та Головний комунікаційний центр ІТФМ введені в дослідну експлуатацію.

В 2005 році проходила дослідна експлуатація Центральної підсистеми ЄІС. Зокрема, проведено експлуатацію в різних режимах навантаження транспортної підсистеми, Системи обробки даних функціональних підсистем, Центру обробки даних, Центру аналітичної обробки даних, Комплексної системи захисту інформації ЄІС ФМ. В ході дослідної експлуатації було направлено 51 562 тестових запитів (у т.ч. пакетних), за результатами чого допрацьовувалось програмне забезпечення та документація ЄІС ФМ.

В ході дослідної експлуатації відпрацьовувалася нормативна база ЄІС. Зокрема, відпрацьовувалися правові механізми взаємодії з органами державної влади в рамках ЄІС, доопрацьовано проект типового положення про функціональні підсистеми ЄІС. В проекті визначено розподіл функцій Держфінмоніторингу України та суб'єктів ЄІС та забезпечення її функціонування. Органам державної влади - суб'єктам ЄІС надавалась методична допомога в усуненні недоліків інформаційного і програмного забезпечення та проведенні дослідної експлуатації функціональних підсистем.

Разом з проведенням дослідної експлуатації ЄІС Держфінмоніторинг поглиблено вивчав інформаційне середовище органів державної влади з метою виявлення додаткових інформаційних ресурсів, які потрібні для запобігання та протидії легалізації (відмивання) доходів, отриманих злочинним шляхом, та фінансуванню тероризму. На розгляд координаційної ради по створенню та забезпеченню функціонування ЄІС винесено питання щодо розширення інформаційних ресурсів системи.

Очікується, що в червні 2006 року ЄІС буде введено в промислову експлуатацію.

6.3. Створення захищеної мультисервісної автоматизованої корпоративної системи ФІННЕТ

В 2005 році Держфінмоніторингом проведено дослідно-конструкторську роботу по розробці концепції створення та ескізного проекту захищеної мультисервісної автоматизованої корпоративної системи Держфінмоніторингу (ФІННЕТ).

За результатами ДКР розроблено та затверджено Концепцію створення та функціонування ФІННЕТ.

Головною метою створення захищеної мультисервісної автоматизованої корпоративної системи Держфінмоніторингу є:

- оперативне забезпечення достовірною інформацією Держфінмоніторингу та його регіональних структурних підрозділів на основі створення та використання єдиного інформаційного простору з застосуванням автоматизованих програмно-інформаційних середовищ та сучасних інформаційних технологій;
- забезпечення централізованого оперативного керування підлеглими підрозділами, ефективного контролю за діяльністю;
- забезпечення оперативності, достовірності, доступності та конфіденційності інформації центрального апарату Держфінмоніторингу та його регіональних структурних підрозділів;
- забезпечення централізованої інформаційно-аналітичної підтримки діяльності регіональних структурних підрозділів Держфінмоніторингу;
- доповнення центральної бази даних необхідною інформацією, яка знаходиться на регіональному рівні, і яку може знайти регіональний підрозділ Держфінмоніторингу.

Особлива увага при створенні Корпоративної системи приділяється заходам із забезпечення конфіденційності інформації та запобігання несанкціонованого доступу до даних, що вирішується шляхом створення Комплексної системи захисту інформації ФІННЕТ.

В 2005 році створено дослідний зразок захищеної мультисервісної автоматизованої корпоративної системи Держфінмоніторингу, розроблено проектні рішення:

- ескізного проекту захищеної мультисервісної автоматизованої корпоративної мережі Держфінмоніторингу;
- ескізного проекту типової автоматизованої інформаційної системи регіонального підрозділу Держфінмоніторингу;
- ескізного проекту Комплексної системи захисту інформації мультисервісної автоматизованої корпоративної мережі Держфінмоніторингу;
- ескізного проекту Комплексної системи захисту інформації типової автоматизованої інформаційної системи регіонального підрозділу Держфінмоніторингу.

Крім того, розроблено техніко-економічне обґрунтування створення захищеної мультисервісної автоматизованої корпоративної системи Держфінмоніторингу.

З метою реалізації проектних рішень ФІННЕТ Держфінмоніторингом придбано та розгорнуто обладнання, програмне забезпечення та здійснено заходи по створенню першої черги ФІННЕТ та регіональних автоматизованих інформаційних систем (РАІС) у регіональних відділах Держфінмоніторингу у наступних областях:

- АР Крим та м. Севастополь;
- Волинська область;
- Запорізька область;
- Львівська область;
- Одеська область;
- Полтавська область;
- Херсонська область.

7. Міжвідомча взаємодія

7.1. Взаємовідносини з регуляторами та іншими державними органами

ПФР України протягом 2005 року щомісячно інформував суб'єктів державного фінансового моніторингу щодо загальних статистичних даних стосовно наданих суб'єктами первинного фінансового моніторингу (СПФМ) повідомлень про підозрілі фінансові операції, а також інформацію про можливі випадки порушень СПФМ законодавства в сфері протидії відмиванню "брудних" коштів.

Держфінмоніторингом України у 2005 році внесено зміни в спільні накази з МВС, СБУ, ГПУ та ДПА щодо вдосконалення порядку надання узагальнених матеріалів щодо фінансових операцій, які можуть бути пов'язані з легалізацією доходів та(або) фінансуванням тероризму. Відповідними наказами, зокрема, визначено, що узагальнені матеріали надаються як на паперових носіях, так і в електронному вигляді.

У 2005 році продовжувалась співпраця з державними органами в рамках підписаних двосторонніх документів.

Так, Держфінмоніторингом разом з іншими державними органами у 2005 році підписано такі документи:

- протокол від 24 червня 2005 року № 2 до Угоди від 26 вересня 2003 про загальні засади співробітництва між Держфінмоніторингом та Національним центром бюро Інтерполу, яким визначено відповідальних осіб за обмін інформацією;
- зміни від 17 травня 2005 року до спільного наказу Держфінмоніторингу та Адміністрації Державної прикордонної служби України щодо удосконалення Порядку надання відомостей про перетинання особами державного кордону України;
- протокол № 4 до Угоди від 5 вересня 2003 року № 19 між Держфінмоніторингом та МВС про обмін інформацією щодо порядку направлення відомостей в межах кримінальних справ, які порушені за ознаками злочинів, передбачених статтями 209, 2091, 306 КК України, та за предикатними злочинами;
- зміни до Протоколу № 2 до Угоди від 12 вересня 2005 року про співробітництво між Державною митною службою України та Держфінмоніторингом щодо врегулювання і вдосконалення

контролю за повнотою отримання достовірної інформації та цілісності даних по вантажно-митних деклараціях;

- протокол № 1 від 17 серпня 2005 року про обмін інформацією між Держфінмониторингом та Державною комісією з регулювання ринків фінансових послуг. Протоколом визначається реквізитний склад відомостей, якими будуть обмінюватися ПФР та Держфінпослуг;
- Додаткова угода від 29 листопада 2005 року до Угоди № 19 між Держфінмониторингом та МВС України про інформаційний обмін у частині поширення співробітництва на регіональні підрозділи зазначених органів.

Крім того, у 2005 році Держфінмониторингом підписано меморандуми про співробітництво з:

- Професійною асоціацією реєстраторів та депозитаріїв;
- Національною асоціацією кредитних спілок України;
- Всеукраїнською Асоціацією ломбардів України.

З метою удосконалення міжвідомчого співробітництва Держфінмониторингом України здійснюються заходи щодо утворення Регіональних відділів.

Розпочато роботу в Регіональних відділах в АР Крим та м. Севастополь, Волинській, Запорізькій, Львівській, Херсонській, Одеській, Полтавській, Житомирській, Закарпатській областях.

Регіональні відділи проводять роботу в наступних напрямках:

- налагодження співпраці та взаємодії з регіональними органами державної влади та місцевого самоврядування;
- супроводження у регіонах узагальнених матеріалів;
- проведення робочих зустрічей з представниками регіональних відділів державних органів щодо налагодження співробітництва та обміну інформацією;
- аналіз повноти та своєчасності подання фінансовими посередниками, що розміщені у регіонах, повідомлень про фінансові операції, що підлягають фінансовому моніторингу;
- проведення анкетування суб'єктів первинного фінансового моніторингу.

7.2. Координація дій суб'єктів фінансового моніторингу

Держфінмоніторинг як координатор дій учасників національної системи по боротьбі з відмиванням коштів працює по трьох основних напрямках:

- організаційне забезпечення функціонування Міжвідомчої робочої групи з дослідження методів та тенденцій у відмиванні доходів, одержаних злочинним шляхом;
- надання державним регуляторам інформації про можливі випадки порушень суб'єктами первинного фінансового моніторингу законодавства у сфері протидії відмиванню коштів та переліку суб'єктів, які не надсилають до Держфінмоніторингу повідомлень про фінансові операції, що підлягають фінансовому моніторингу;

Протягом 2005 року до державних регуляторів надіслано:

- 10 оглядових листів до ДКЦПФР;
- 10 оглядових листів до ДКРРФП;
- 12 оглядових листів до НБУ.

- погодження нормативних документів суб'єктів державного фінансового моніторингу, які стосуються виконання базового Закону

Протягом 2005 року Держфінмоніторинг України погодив:

- 8 нормативно-правових актів ДКЦПФР;
- 4 нормативно-правових акти ДКРРФП;
- 3 нормативно-правових акти НБУ.

7.3. Діяльність міжвідомчої робочої групи

У 2005 році Міжвідомчою робочою групою з дослідження методів та тенденцій у відмиванні доходів, одержаних злочинним шляхом (МРГ), проведено десять засідань на яких було розглянуто 44 питання.

Насамперед, у 2005 році діяльність МРГ була направлена на реалізацію основних завдань, покладених на групу, та базувалася на координації діяльності державних органів та скеруванні їх роботи у наступних напрямках:

- аналіз ефективності заходів, що вживаються державними органами у сфері протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом;

- впровадження міжнародних стандартів у цій сфері;
- розроблення нормативних актів з питань організації взаємодії органів виконавчої влади у сфері боротьби з відмиванням доходів, одержаних злочинним шляхом, та фінансуванням тероризму;
- налагодження ефективного співробітництва між державними органами, задіяними у сфері боротьби з відмиванням коштів, у тому числі на регіональному рівні;
- дослідження методів та тенденцій у відмиванні доходів, одержаних злочинним шляхом.

Протягом року МРГ схвалено:

- план-графік імплементації рекомендацій Спеціального комітету експертів Ради Європи з питань взаємної оцінки заходів боротьби з відмиванням коштів (MONEYVAL);
- план виконання рекомендацій MONEYVAL щодо внесення змін до законодавства України.

Серед основних питань, які були предметом обговорення на засіданнях МРГ - виконання державними органами плану заходів з протидії легалізації доходів, одержаних злочинним шляхом, і фінансуванню тероризму на 2005 рік, та обговорення й вирішення проблемних питань.

7.4. Методичне забезпечення, навчання суб'єктів фінансового моніторингу

З метою методичного забезпечення діяльності суб'єктів фінансового моніторингу Держфінмоніторингом у 2005 році підготовлено та направлено фінансовим посередникам 95 листів рекомендаційного характеру, надано відповіді на 26 запитів, що надійшли на електронні скриньки ПФР.

В рамках роботи "гарячої лінії" Держфінмоніторингом у 2005 році щоденно надавалось близько 25 консультацій суб'єктам первинного фінансового моніторингу з питань застосування законодавства у сфері запобігання та протидії легалізації (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом, та фінансуванню тероризму.

Крім того, Держфінмоніторингом розміщено на офіційному Веб-сайті 20 роз'яснень щодо застосування окремих норм законодавства в сфері запобігання та протидії легалізації доходів, одержаних злочинним шляхом, та фінансуванню тероризму.

Протягом року працівники Держфінмоніторингу взяли участь в організації і проведенні 58 освітніх заходів (семінарів, лекцій, іспитів, нарад, круглих столів) в т.ч. і міжнародних, з них 26 освітніх заходів проведено безпосередньо працівниками Держфінмоніторингу.

Основними освітніми заходами, в яких взяли участь фахівці Держфінмоніторингу, були:

- міжнародний семінар, що проводився спеціалістами МВФ (16-17 травня 2005 року, м. Київ);
- "круглий стіл" на тему "Використання освіти і науки у протидії економічній злочинності" за участю працівників державних органів України та партнерів з Чикаго-Кент коледжу права Іллінойського технологічного інституту (США) (3 червня 2005 року, м. Київ);
- семінар на тему "Ефективне застосування заходів кримінального судочинства в боротьбі з відмиванням грошей і запобіганні фінансуванню тероризму", який організовано Юридичним управлінням Міжнародного Валютного Фонду, Офісом ООН боротьби з наркотикам і кримінальною злочинністю, та Генеральною прокуратурою України (7-9 червня 2005 року, м. Київ);
- міжнародний семінар "Зниження ризиків щодо відмивання грошей" в рамках проекту MOLI-UA, організований Радою Європи спільно з ПФР України (16 червня 2005 року, м. Київ);
- міжнародний регіональний семінар з питань запобігання відмиванню коштів, що проводився за сприяння Програми "Партнерство заради фінансової стабільності", Інститут менеджменту Схід-Захід, (29-30 вересня 2005 року, м. Київ).
- регіональний навчальний семінар для фахівців у сфері фінансового моніторингу та "круглий стіл" для представників громадської колегії Держфінмоніторингу, громадських організацій, ЗМІ та інших зацікавлених сторін на тему: "Вдосконалення нормативно-правового забезпечення національної системи боротьби з легалізацією (відмиванням) доходів, одержаних злочинним шляхом" (3-4 листопада 2005 року, м. Львів);
- регіональний навчальний семінар для фахівців сфери фінансового моніторингу з питань запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, та фінансуванню тероризму (7 грудня 2005 року, м. Полтава).

7.4.1. Навчально-методичний центр

У сфері управління ПФР України утворено як державний навчальний заклад Навчально-методичний центр перепідготовки та підвищення кваліфікації спеціалістів з питань фінансового моніторингу в сфері боротьби з легалізацією злочинних доходів і фінансуванням тероризму.

Основною діяльністю Центру є:

- надання послуг з перепідготовки та підвищення кваліфікації спеціалістів у сфері боротьби з легалізацією (відмиванням) доходів, одержаних злочинним шляхом, і фінансуванням тероризму;
- надання експертно-консультативних, інформаційно-аналітичних, науково-методичних та інших послуг з питань організації та проведення фінансового моніторингу;
- проведення досліджень та участь у розробці методологій з виявлення схем відмивання коштів з урахуванням специфіки професійної діяльності окремих фінансових посередників;
- підготовка пропозицій щодо вдосконалення законодавства, сприяння розвитку правової освіти в сфері запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, і фінансуванню тероризму, організація відповідних освітніх програм, семінарів, конференцій;
- співпраця з навчальними закладами, у тому числі з іноземними, в сфері запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, і фінансуванню тероризму з метою поширення позитивного міжнародного досвіду.

18 квітня 2005 року затверджено структуру Навчально-методичного центру, 30 червня 2005 року - його Статут, який погоджено Міністерством освіти і науки України.

5 серпня 2005 здійснено державну реєстрацію Навчально-методичного центру та отримано свідоцтво про державну реєстрацію.

У вересні 2005 року розроблено та погоджено з Науково-методичним центром вищої освіти Міністерства освіти і науки України Програми підвищення кваліфікації з навчального курсу "Боротьба з легалізацією (відмиванням) доходів, одержаних злочинним шляхом, і фінансуванням тероризму".

У IV кварталі 2005 року Навчально-методичним центром організовано навчання першої навчальної групи (12 осіб). Навчання проведено для працівників ПФР, суб'єктів державного фінансового моніторингу.

Навчально-методичним центром разом з Держфінмоніторингом розроблено:

1. Програму підвищення кваліфікації з курсу "Боротьба з легалізацією (відмиванням) доходів, одержаних злочинним шляхом, і фінансуванням тероризму" (72 години).
2. Проекти програм підвищення кваліфікації з курсу "Боротьба з легалізацією (відмиванням) доходів, одержаних злочинним шляхом, і фінансуванням тероризму" (короткотерміновий семінар - 32 години) по категоріях слухачів:

- для відповідальних осіб суб'єктів первинного фінансового моніторингу;
- для фахівців суб'єктів державного фінансового моніторингу;
- для фахівців правоохоронних та судових органів;
- для фахівців підрозділів фінансової розвідки.

8. Міжнародна взаємодія

8.1. Робота з міжнародними організаціями

Одним з пріоритетних напрямків діяльності ПФР України є налагодження та поглиблення міжнародного співробітництва як з іноземними підрозділами фінансової розвідки, так і з міжнародними організаціями, задіяними у боротьбі з відмиванням коштів.

Протягом 2005 року Держфінмоніторинг активно співпрацював з такими міжнародними установами та організаціями:

- Група з розробки фінансових заходів боротьби з відмиванням коштів (FATF);
- Егмонтська група підрозділів фінансової розвідки;
- Рада Європи/ Європейська Комісія;
- Спеціальний комітет експертів Ради Європи з взаємної оцінки заходів протидії відмиванню коштів (MONEYVAL);
- Євразійська група з протидії легалізації злочинних доходів та фінансуванню тероризму (ЄАГ);
- Міжнародний валютний фонд та Світовий банк.

Представниками Держфінмоніторингу було здійснено 42 закордонних відрядження, серед яких 27 візитів з метою участі у засіданнях робочих груп, міжнародних семінарах, конференціях та форумах, 2 тренінги та 13 робочих візитів з питань обміну практичним досвідом.

Впродовж 2005 року була проведена робота з організації та супроводження 9 візитів делегацій іноземних ПФР та 16 візитів представників інших іноземних установ та міжнародних організацій до Держфінмоніторингу. Крім того, в приміщенні Держфінмоніторингу було організовано та проведено семінар з технічних та практичних питань функціонування інформаційної мережі FIU.NET.

8.1.1. Співробітництво з FATF

7 лютого 2005 року відбулося засідання Контрольної групи FATF, на якому було заслухано Звіт Уряду України щодо прогресу національної системи боротьби з відмиванням доходів, одержаних злочинним шляхом, та фінансуванням тероризму, після виключення України зі списку країн та територій, що не співпрацюють у сфері боротьби з відмиванням коштів.

Під час засідання обговорювалися питання, які стосувалися, насамперед, вдосконалення національної системи боротьби з відмиванням доходів, одержаних злочинним шляхом, та фінансуванням тероризму; відповідного законодавства; діяльності державних органів з регулювання та нагляду за фінансовим сектором; діяльності правоохоронних та судових органів; прогресу щодо розвитку ПФР України.

В період з 26 листопада до 2 грудня 2005 року відбувся візит делегації Держфінмоніторингу до м. Ріо-де-Жанейро, Бразилія, з метою участі у Спільному засіданні експертів FATF/GAFISUD з питань типологій відмивання коштів та фінансування тероризму, а також у Семінарі з питань відмивання коштів та податкових злочинів.

8.1.2. Співробітництво з Егмонтською Групою

- **Квітень**

Представники Держфінмоніторингу взяли участь у засіданнях Робочої групи із залучення нових членів, Робочої групи з питань інформаційних технологій, Операційної робочої групи та Робочої групи з питань тренінгу Егмонтської групи. В ході обговорення питань порядку денного особливу увагу було приділено питанням спонсорської підтримки Україною вступу до Егмонтської групи Азербайджану та Казахстану.

- **Червень**

Делегація Держфінмоніторингу взяла участь у Десятому пленарному засіданні Егмонтської групи та засіданнях робочих груп.

- **Жовтень**

Делегація Держфінмоніторингу взяла участь у засіданнях робочих груп Егмонтської групи.

Особливу увагу було приділено аналізу результатів участі представника Держфінмоніторингу від імені Егмонтської групи в національному семінарі з питань утворення та функціонування підрозділу фінансової розвідки в Республіці Узбекистан, Казахстан та Киргизькій Республіці.

8.1.3. Співробітництво з Радою Європи/ Європейською Комісією

Підтвердженням плідної співпраці України з Радою Європи та Європейською Комісією стало впровадження з лютого 2003 року до червня 2005 року Проекту технічної допомоги з питань боротьби з відмиванням доходів, одержаних злочинним шляхом, в Україні (MOLI-UA).

Головною метою цього проекту було сприяння у створенні національної системи боротьби з відмиванням доходів, одержаних злочинним шляхом, та фінансуванням тероризму, та надання державним органам України допомоги у розширенні та вдосконаленні міжнародного співробітництва у сфері боротьби з відмиванням коштів у відповідності до міжнародних стандартів.

В рамках проекту MOLI-UA було впроваджено низку заходів, що сприяли становленню організаційної структури, відкриттю регіональних відділень Держфінмоніторингу, розробці нормативно-правових актів у сфері боротьби з відмиванням коштів та фінансуванням тероризму, налагодженню конструктивного міжнародного співробітництва з іноземними підрозділами фінансової розвідки, міжнародними та профільними організаціями, вдосконаленню та посиленню міжвідомчого співробітництва державних органів України тощо. За підтримкою проекту MOLI-UA, Держфінмоніторингу вдалося побудувати одну з найсучасніших та складних інформаційно-аналітичних систем ПФР в світі.

Проект MOLI-UA став значним кроком уперед Держфінмоніторингу України, центральних органів влади та інших зацікавлених установ в процесі становлення та вдосконалення національної системи боротьби з відмиванням доходів, одержаних злочинним шляхом, та фінансуванням тероризму в Україні.

2 серпня 2005 року Європейська Комісія прийняла Національний План дій TACIS для України на 2005 рік, в який включено наступний проект щодо боротьби з відмиванням коштів та фінансуванням тероризму (MOLATEFI-UA), що є продовженням проекту MOLI-UA.

Загальною метою наступного проекту MOLATEFI-UA є сприяння запобіганню і контролю за відмиванням коштів та фінансуванням тероризму в Україні відповідно до європейських та міжнародних стандартів.

Проект спрямований на подальше покращення взаєморозуміння і співробітництва між різними органами державної влади, що входять до національної системи боротьби з відмиванням доходів,

одержаних злочинним шляхом, та фінансуванням тероризму, а також подальше підвищення та вдосконалення кваліфікації співробітників задіяних установ.

Представники Держфінмоніторингу України на постійній основі беруть участь в засіданнях MONEYVAL (Спеціальний комітет експертів Ради Європи з взаємної оцінки заходів протидії відмиванню коштів), де представляють інтереси України.

Протягом року в рамках співробітництва з Радою Європи та Європейською Комісією проводились міжнародні семінари, навчальні тренінги та робочі візити, а також візити експертів Держфінмоніторингу України до ПФР ряду країн Європи.

- **Січень:** участь у 16-му Пленарному засіданні MONEYVAL, де було представлено Звіт України за результатами другого раунду взаємних оцінок, який було позитивно сприйнято Комітетом MONEYVAL.

- **Лютий:**

- участь у тренінгу для представників фінансового сектору України, за сприяння Великого Герцогства Люксембургу ("Фонд боротьби з торгівлею наркотиків") та Ради Європи;
- робочі наради та зустрічі керівництва Держфінмоніторингу з представниками Європейської Комісії для обговорення питань запровадження наступного проекту MOLI-UA.

- **Березень:**

- проведення 4-ого засідання Керівного комітету з питань реалізації Спільної програми співробітництва між Європейською Комісією та Радою Європи для зміцнення демократичної стабільності в Україні в м. Києві;
- участь у семінарі "Співробітництво між Підрозділами фінансової розвідки, поліцією та прокуратурою щодо досудового слідства", що був організований Директоратом запобігання відмиванню коштів Республіки Македонія, в рамках Проекту по боротьбі з відмиванням коштів в Республіці Македонія (MOLI-MK).

- **Квітень:** візит до ПФР Чеської Республіки, з метою ознайомлення з особливостями Системи протидії відмиванню коштів Чеської Республіки, роботою ПФР, регуляторних та правоохоронних органів.

- **Травень:**

- участь у Міжнародній конференції "Шляхи щодо укріплення співпраці між МВС Російської Федерації та іншими державними установами в сфері боротьби з відмиванням коштів", в рамках Проекту по боротьбі з відмиванням доходів, одержаних злочинним шляхом, в Російській Федерації (MOLI-RU);
- участь у 17-му Пленарному засіданні MONEYVAL.

- **Червень:**

- в м. Києві відбувся заключний семінар в рамках Проекту MOLI-UA "Зниження ризиків щодо відмивання грошей", в ході якого було обговорено досвід та результати впровадження Проектів технічної допомоги з питань боротьби з відмиванням доходів, отриманих злочинним шляхом, в Україні, Російській Федерації та Республіці Македонія, процесуально-правові засади зниження ризиків щодо відмивання коштів, роль правоохоронних органів у правовій системі запобігання відмиванню доходів, одержаних злочинним шляхом, питання протидії використанню фінансової системи України при відмиванні коштів.

За підсумками засідання було прийнято Звернення учасників Міжнародного семінару "Зниження ризиків щодо відмивання грошей", в якому означено головні здобутки проекту MOLI-UA та наголошено на необхідності продовження співробітництва Держфінмоніторингу з Радою Європи в рамках наступного проекту MOLATEFI-UA.

- участь у заключному семінарі в рамках Проекту MOLI-RU, в ході якого було підбито підсумки дворічної роботи за Проектом та висловлена впевненість у необхідності продовження практики впровадження подібних проектів.

- **Вересень:** переговори та листування з Європейською Комісією, в ході яких було з'ясовано та обговорено питання прийняття та імплементації Національного плану дій TACIS для України на 2005 рік та Проекту MOLATEFI-UA.

- **Жовтень:** участь у Конференції з питань боротьби з економічною злочинністю (Octopus Interface Conference), яка була організована Радою Європи у м. Лісабон, з метою обговорення питань економічної злочинності в Європі.

- **Грудень:** візит експертів оціночної місії Європейського Союзу з питань юстиції, безпеки та свободи до Держфінмоніторингу для обговорення питань, що стосуються заходів, які вживаються Держфінмоніторингом в сфері боротьби з відмиванням коштів в контексті виконання Плану дій ЄС в сфері юстиції та внутрішніх справ в Україні.

Експерти Держфінмоніторингу на постійній основі надають допомогу та консультативну підтримку розвитку системи протидії відмиванню коштів та фінансуванню тероризму Македонії в рамках Проекту Ради Європи MOLI-MK.

8.1.4. Співробітництво з Євразійською групою

Представники Держфінмоніторингу України на постійній основі беруть участь в засіданнях Робочих груп та Пленарних засіданнях Євразійської групи з протидії легалізації злочинних доходів і фінансуванню тероризму (ЄАГ).¹⁰

Протягом 2005 року експерти Держфінмоніторингу України взяли участь в роботі наступних Робочих груп ЄАГ:

- робоча група з правових питань;
- робоча група з технічного сприяння;
- робоча група з типологій.

Зокрема, в 2005 році експерти Держфінмоніторингу України взяли участь у наступних міжнародних заходах ЄАГ:

- **Березень:** перше засідання Робочих груп ЄАГ, на якому було проведено організаційні засідання Робочих груп та, зокрема, розробку рекомендацій з формування ПФР (м. Москва, Російська Федерація).

- **Квітень:** 2-е Пленарне засідання ЄАГ та засідання Робочих груп (м. Шанхай, Китайська Народна Республіка,).

- **Листопад:** перший семінар з питань типологій відмивання коштів та фінансування тероризму ЄАГ (м. Москва, Російська Федерація).

- **Грудень:** 3-є Пленарне засідання і засідання робочих груп ЄАГ, конференція організацій і держав-донорів (м. Москва, Російська Федерація).

В 2005 році було завершено типологічне дослідження ЄАГ за темою "Використання шахрайських схем незаконного відшкодування з бюджету ПДВ при експорті товарів (робіт, послуг) для одержання злочинних доходів і їхньої подальшої легалізації", яке проводилось під керівництвом Держфінмоніторингу України.

В ході Конференції організацій та держав-донорів, делегація Держфінмоніторингу України висловила готовність виступити в якості одного з донорів Білорусі, Казахстану, Киргизької Республіки та Таджикистану з метою надання цим країнам технічної допомоги щодо створення та вдосконалення інформаційно-аналітичних систем та зміцнення організаційних основ ПФР.

¹⁰ Відповідно до Указу Президента України Про участь України в Євразійській групі з протидії легалізації злочинних доходів і фінансуванню тероризму від 30 вересня 2004 року №1156/2004, Держфінмоніторинг України визначений відповідальним за співробітництво з Євразійською групою з протидії легалізації злочинних доходів і фінансуванню тероризму та представлення інтересів України в цій організації

Також, була запропонована допомога у формуванні ПФР в тих країнах, де подібні підрозділи ще тільки створюються. Зокрема, Україною була запропонована експертна допомога у розробці концепцій розвитку ПФР зазначених держав, наданні консультаційного та методологічного сприяння, стажуванні співробітників та обміні досвідом.

8.1.5. Інші міжнародні заходи

Протягом 2005 року відбулися інші робочі візити делегацій Держфінмоніторингу України з метою реалізації наступних заходів:

- **Січень:** участь у 10-ому Центрально- та Східноєвропейському Форумі "EUROMONEY", що відбувся 11-12 січня 2005 року у м. Відень (Австрійська Республіка).
- **Лютий:**
  - візит до Королівства Саудівська Аравія, м. Ер-Ріад, з метою участі у Міжнародній конференції з питань боротьби з тероризмом;
  - в рамках практики регулярного проведення засідань міністрів юстиції та внутрішніх справ у форматі "Україна - ЄС", делегація України взяла участь у черговому засіданні у м. Брюссель (Бельгія).
- **Травень:**
  - участь в навчальному курсі, організованому Єгипетським фондом технічного співробітництва з країнами СНД "Боротьба з відмиванням грошей" за програмою технічного співробітництва між Україною та Арабською Республікою Єгипет, що проходив у місті Каїр.
  - участь у Другому засіданні підрозділів фінансової розвідки "Open House" в м. Богота, Республіка Колумбія.
  - участь у регіональному семінарі "Проблема відмивання коштів шляхом перестрашування", що проводився спільно зі Світовим Банком, Департаментом юстиції США та Прокуратурою Грузії.
- **Жовтень:**
  - участь у засіданні експертної групи із доопрацювання та погодження проектів Договору держав-учасниць Співтовариств Незалежних Держав про протидію легалізації (відмиванню) злочинних доходів та фінансуванню тероризму у м. Мінськ, Республіка Білорусь.
  - візит до ПФР Грузії з метою обговорення реальних справ відмивання коштів, а також поглиблення співробітництва та робочих зв'язків між підрозділами фінансової розвідки України та Грузії.

- **Листопад:**

- активна робота та виступ з презентацією в ході семінару з питань інформаційних технологій щодо боротьби з відмиванням коштів та протидії фінансуванню тероризму, організованому МВФ та Об'єднаним Віденським Інститутом, що відбувся у м. Відень, Австрійська Республіка.
- участь у Сьомому всесвітньому саміті з питань боротьби з транснаціональною злочинністю, що відбувся в Монако.
- участь у роботі міжнародної Конференції з питань боротьби з фінансуванням тероризму, організованої ОБСЄ спільно з урядом США, за підтримки НАТО та Управління ООН з питань наркотиків та злочинності (8-12 листопада 2005 року).

- **Грудень:** виступ представника Держфінмоніторингу України на організованій Світовим Банком тренінговій відеоконференції для ПФР балканських країн.

Впродовж 2005 року було підписано Меморандуми про взаєморозуміння щодо співробітництва в сфері боротьби з відмиванням коштів та фінансуванням тероризму з ПФР таких країн: Болгарія, Литва, Албанія, Перу, Мексика, Таїланд, Республіка Корея та Гватемала.¹¹

У лютому 2005 року було підписано Меморандум про взаєморозуміння між ПФР України та Лондонським бюро з протидії комерційним злочинам.

Продовжується робота із підготовки та підписання Меморандумів про взаєморозуміння з ПФР ще 12 країн.

Крім того, протягом року Держфінмоніторингом проведено роботу щодо підготовки та узагальнення для міжнародних організацій наступних документів:

- на пленарні засідання FATF: звіти Уряду України щодо розвитку національної системи боротьби з відмиванням коштів та фінансуванням тероризму станом на лютий;
- до MONEYVAL: Звіт України за результатами другого раунду оцінок України; робочих документів для 17-того Пленарного засідання MONEYVAL.
- до міжнародних організацій - інформування щодо законодавчих ініціатив України: Проект Закону України "Про внесення змін до Закону України "Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом", Концепція розвитку системи запобігання та протидії легалізації

---

¹¹ Всього за період 2003-2005 років підписано 27 Меморандумів про взаєморозуміння щодо співробітництва в сфері боротьби з відмиванням коштів та фінансування тероризму.

(відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, і фінансуванню тероризму на 2005 - 2010 роки, Постанова КМУ та НБУ "Про затвердження плану заходів із запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, і фінансуванню тероризму на 2005 рік", Положення про здійснення фінансового моніторингу учасниками ринку цінних паперів, Закону України "Про внесення змін до деяких законів України щодо удосконалення правового регулювання міжнародного співробітництва у сфері запобігання фінансуванню тероризму".

8.1.5.1 Надання технічної допомоги іншим ПФР

За сприяння Проекту МОЛІ-МК експерти Держфінмоніторингу України надали допомогу ПФР Македонії:

- у робочому семінарі "Майбутня автоматизована система аналізу даних та інформаційного обміну в сфері боротьби з відмиванням коштів" (м. Скоп'є).
- у робочому семінарі "Роль міжнародного співробітництва у боротьбі з відмиванням коштів: досвід проектів технічної допомоги" (м. Охрид).

Водночас, делегація Підрозділу фінансової розвідки Македонії відвідала Держфінмоніторинг України з метою обговорення питань двостороннього співробітництва та обміну досвідом.

В рамках Програми технічної допомоги з питань боротьби з відмиванням коштів та фінансуванням тероризму в Центральній Азії, та на запрошення Світового Банку, Управління ООН з питань наркотиків та злочинності та Міжнародного Валютного Фонду, експерти Держфінмоніторингу України виступили від імені Егмонтської групи на семінарах "Утворення та функціонування підрозділу фінансової розвідки" в Республіці Казахстан, Киргизькій Республіці та Узбекистані.

8.2 Обмін інформацією з ПФР

Держфінмоніторинг проводить активну роботу з налагодження робочих зв'язків і співробітництва з ПФР різних країн світу. Така взаємодія здійснюється за багатьма напрямками, основним з яких є обмін інформацією щодо можливих випадків відмивання коштів або фінансування тероризму.

Інформаційний обмін здійснюється на підставі стандартів і рекомендацій Егмонтської групи. Основними принципами роботи із запитами є оперативність обробки та конфіденційність.

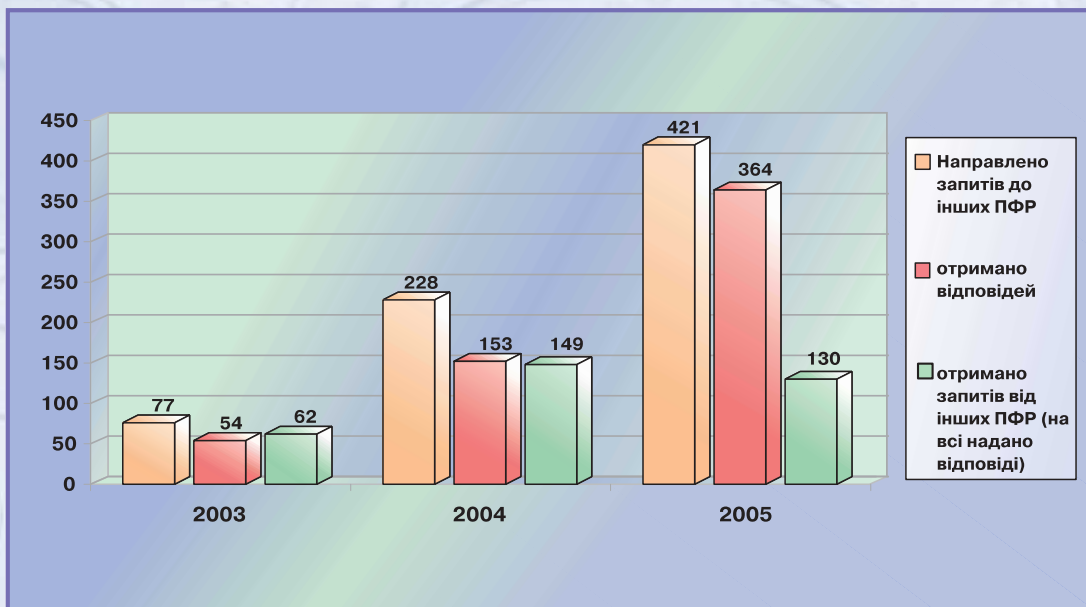

Протягом 2005 року Держфінмоніторинг співпрацював із більш як 60 ПФР. Найбільш активний обмін інформацією здійснювався з ПФР Латвії, США, Німеччини, Молдови, Республіки Білорусь та Російської Федерації.

Протягом року ПФР України:

- відправлено 421 запит до 60 іноземних ПФР, з них на 364 запити отримано відповіді;
- отримано 130 запитів від 37 іноземних ПФР (на всі надано відповіді).

Взаємодія з ПФР інших країн в 2003-2005 роках

Крім того у 2005 році була розпочата робота по проекту INDECCS, зокрема, прийнято участь в робочій зустрічі учасників в Москві. Метою даного проекту є розробка сучасного програмного забезпечення для автоматизації процесу обміну інформацією між ПФР. Відповідний проект дасть змогу об'єктивно визначити ефективність співпраці кожної ПФР, дотримання нею вимог 40 рекомендацій FATF та Егмонтських принципів при обміні інформації.

9. Перспективи на 2006 рік

Головними завданнями Держфінмоніторингу України на наступний рік залишаються:

- Збирання, оброблення та аналіз інформації про фінансові операції, що підлягають обов'язковому фінансовому моніторингу.
- Підготовка та передача до правоохоронних органів узагальнених матеріалів.
- Налагодження більш оперативної співпраці з регіональними підрозділами ПФР та удосконалення співпраці з правоохоронними органами з метою підготовки та передачі узагальнених матеріалів.
- Введення в промислову експлуатацію ЄІС та вдосконалення ІАС.
- Виявлення випадків неповідомлення Держфінмоніторингу про операції, що підлягають обов'язковому фінансовому моніторингу, та вжиття встановлених законодавством заходів для притягнення винних до відповідальності.
- Проведення типологічних досліджень на основі матеріалів 2006 року, а також в рамках покладених на Держфінмоніторинг завдань міжнародних організацій.
- Участь в робочих групах Егмонтської групи та ЄАГ, засіданнях MONEYVAL.
- Створення переліку осіб, причетних до фінансування тероризму, та негайне опрацювання повідомлень банків про зупинення операцій таких осіб.
- Підписання міжнародних Меморандумів про взаєморозуміння щодо співробітництва в сфері боротьби з відмиванням коштів та фінансуванням тероризму.